De toverijen van Armida

Adriaen Peys

bron
Adriaen Peys, *De toverijen van Armida*. Gysbert de Groot (erven), Amsterdam 1695

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/peys001tove01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

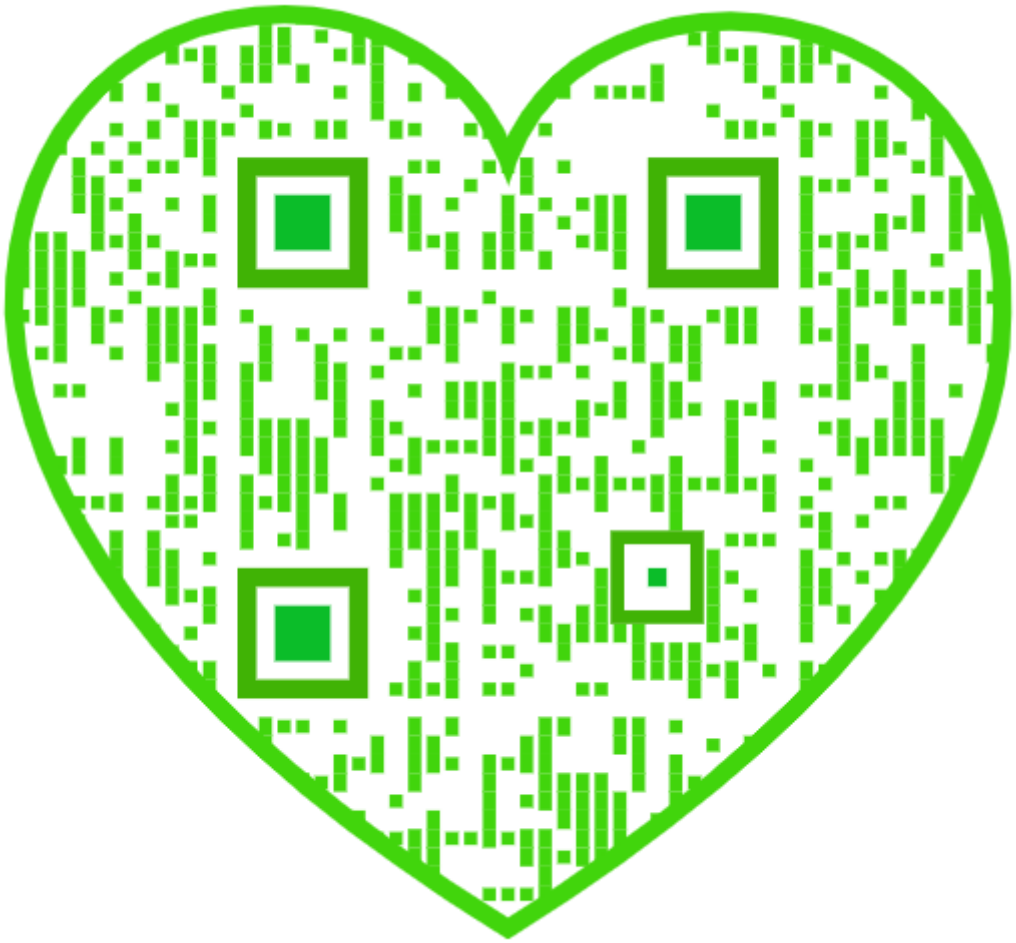

Korte inhoud.

D*E dolle Armida boeit Held Reinout met haar min*,
Die laf Jeruzalem, op 't punt van overgeven,
Verwaarloost in den schoot van zyne vyandin,
Daar reeds haar muuren voor zyn oorlogsmachten beven:
De Tovery verblind zyn oogen, en verband
Uit hem Cleandra, en 't belang van 't Vaderland.

A.B.

Vertooners.

ARMIDA, *Princes van Jeruzalem*.
HYDRAÖT, *Oom van Armida*; *doch een Geest*.
REINOUT, *Veldheer der Kristenen*.
ACASTUS, *verlieft op Cleandra*.
CLEANDRA, *Minnares van Reinout*.
POLINOS, *Een Helsche Geest*.
DARES, *Dienaar van Reinout*.
IBRAHIM, } *Turkse Oversten*.
SOLIMAN, } *Turkse Oversten*.
MUSTAFFA, } *Turkse Oversten*.
TISBE, } *Staatjuffers van Armida*.
PHILIDA, } *Staatjuffers van Armida*.
AURORA.
CUPIDO.
SILVAAN, } *Twee Saters*.
MONTAAN, } *Twee Saters*.
ECHO,
EEN SIM, } *Ten dienst van Armida*.
EEN BEER, } *Ten dienst van Armida*.
EEN LEEUW, } *Ten dienst van Armida*.

Het Tooneel is voor en by Jeruzalem.

De toveryen van Armida, *treurspel*.

Eerste bedryf.

Het Tooneel verbeeld een belegerde Stad by nacht, daar tenten voor geplant staan, waar in een Reinout slaapt, in 't midden van 't zelve staat een Tombe, en in 't opgaan een halve Maan.

ARMIDA, *zittende op een Draak die in de lucht hangt, met een toorts in de hand, spreekt tegen de Maan*.

HOe nu laf herte en onbeweegb're Nacht-Diaan,
Wylgy de tenten ziet voor uwe Hooftstad staan,
Verlicht gy noch, ô spyt! met uw gepunte straalen
Het heir der Kristenen? vergeefs de Turken praalen
In Vaandel, in Banier, en Schild met het cieraat
Dat op uw voorhoofd pronkt, en ziet gy noch de smaat
Die my, en Mahomet, de grootste der Propheeten,
En uwe aanbidders, die in uwe Godtsdienst zweeten,
Word aangedaan? hoe nu! gy klimt noch op, en ziet
Met ongestoortheid aan den hoon die u geschiet?
'k Bezweer u doer de kracht, die gy my zelf gegeven
En ingestort hebt, als gy my hebt aangeschreven
In kolryk Toverboek, met uw doorluchte hand,
Dat gy het rennen staakt. hoor myn gebeên: houw stand,
Gehoonde Maagd, gy moest hun tenten niet beschynen

Met uwen fakkel. ach! indien u smart het pynen
Der neêrgestorten, ei, zo mengt uw licht met bloed,
't Geen in uw aanzicht spat, dat Reinout, zo verwoed,
Uit hart en ad'ren pompt der edle Saraceenen.

De Maan word rood.

't Gaat wel, gy word beweegd door hun bloed, en myn weenen.
Gy Spooken, die tot straf van uwe hovaardy,
Met bliksem en met vlam uit 's Hemels heerschappy
Gedreeven, tusschen aard en hemelen blyft hangen,
Die wolk op wolken jaagd, die langs ontslooten gangen
De winden uitlaat, storm en onweer brengt op aard,
De regen neêrstort, en de donderklooten schaart,
En klettert tegens een, die bei des weerelds poolen
Beweegt en ommedraaid, waar schuild gy? in wat hoolen?
Dat hier uw Prins verschyn, en reyk zyn macht en hand.
'k Hoor 't slaan van zyn gevlerk: hy steekt de lucht in brand,
Waar dat hy vliegt, ik zie zyn bliksemen vast blikken.

POLINOS, ARMIDA.

POLINOS.
Hier ben ik dien gy roept. wat is 'er te beschikken?
Wilt gy dat ik een vloot op 't water doe vergaan?
Zo laat ik uit zyn hol den dringenden Orkaan.
Of wilt gy eer dat d'aard verdrinkt? 'k zal al de sluizen
Ontgrend'len, en ontdoen de boven waterbuizen,
Dat op een oogenblik den aardboôn onderzwem.
Of wilt gy donder? 'k zal met een metaale stem,
Myn onderdaanen, die by wolk en aarde zwieren,
Vergaderen by een, en zo veel bliksemvieren
Uitspouwen, dat het al in rook en asch verdwyn.
Gebie wat dat u lust, weest daarom niet in pyn.

ARMIDA.
Gy ziet dees Stad van bloed, en my van traanen leeken,
En hoe het Kristenheir, op bloed en moord ontsteeken,
Hun ladders rechten aan de wallen, die van schrik
En angst vast beven, dat zy elken oogenblik
De wetten zullen van den vyand moeten draagen:
Nu moet gy van uw kant myn listen helpen schraagen,
En hen van boven, zo met regen als met vlam

Van bliksemen, zo haast zy stormgeweer en ram
Aanvoeren op den Stad, beschieten, om te breeken
De snoode tochten die zy op myn Stad besteeken.

POLINOS.
Wie is d'aanvoerder van dit leger? wie zo stout
Dat hy zo groote vrouw, en deze Stad benouwt?

ARMIDA.
't Is Reinout, die ik voor myn grootste vyand reken,
Van wie dat ik my, met uw hulp en kracht, zal wreeken,
Die vast in rust leit, wyl myn ziel in onrust is,
En slaapt daar in zyn tent, die my groot hindernis
En afbreuk heeft gedaan, en veertig vroome Heeren,
Die ik veroverd had uit 't Kristenryk, doen keeren
Tot zyn geloof en heir.

POLINOS.
Wel, waarom hem dan niet,
Terwyl hy slaapt, gedood, tot troost van uw verdriet?

ARMIDA.
Myn wraak is ree; maar ach! de tyd noch niet gebooren.
Hy 's noch niet in myn macht, 'k heb hem een plaats beschooren
Daar ik volmachtig ben: gy dan van uwe kant,
Wanneer gy stormen ziet, steek lucht en wolk in brand,
Stort gloende droppels neêr op 't leger, dat ze zieden
En snerken door het vuur.

POLINOS.
'k Vlieg heenen: 't zal geschieden.

ARMIDA.
En gy dienstwilge draak, daal spoedig naar beneên,
Ik moet het dood geraamte en d'afgestorve leên,
Van Hydraöt, myn Oom, door myne konst doen leven.

De Draak daald naar om laag, daar Armida aftreed, die op haar gebed dan weg vliegt.

't Is wel; wilt u straks naar den naasten berg begeeven,
Daar 'k u zal vinden om te zweeven door de lucht.
Oom Hydraöt, zo gy het levendig gezucht,
Hoord by de dooden, heel in d'onderaardsche kuilen,
Breek door de drempelen daar de drie hoofden huilen
Des helhonds Cerberus. ik kom hier aan uw graf
Heel rusteloos, daar uw gebeente rust, om straf
En wraak. laat voor een tyd doch d'Eliseeze volden.

Indien ge in 't leven, ooit u zelve manlyk stelden
Voor stad en Vaderland, zo komt ze nu te baat.
Zo ik u niet beweeg, dat u myn droeve staat
Vermurven mag, ci, help my de vermeetelheeden
Van Reinout straffen; die met bloed bezwalkte treden,
De kruiden en 't gebloemte in haar geboorte smoort.

Zy trekt een tuit uit haar kooft, en verbrand die op de Tombe.

Ik offer u dit hair met paarelen geboort,
Die 'k uit myn hooft ruk, laat dit offer u behaagen,
Hoor my terwyl ik kniel, en knielende kom klaagen:
'k Bezweer u dan, o Oom! by Stiks en Acheron,
En by de bloênde Maan, en gloênde Phlegeton,
Dat gy geen tyd verspild, maar ylt om my te wreeken.
't Graf davert. 'k zie de geest, die arbeit om te breeken,
Vast door de groeven van het aardryk: 'k ben verhoord:
Daar wentelt hy met kracht den zerksteen van het boord.

HYDRAÖT, ARMIDA.

HYDRAÖT.
Ik heb op uw gebeên het afgestorven leven
Weêr ingeäazemt, en 't gebeente; ik was even
Met al de geesten van den droeven Acheron
In arbeid, om met vlyt, zo vaardîg als men kon;
Te stutten Reinout, als uw stem, met droevig snorren,
Myn ooren treffe. zyt gerust, de spooken porren
Hun list en kracht by een, om met d'opgaande zon
Den aanslag af te slaan? maar ach! den Acheron,
En heeft geen krachts genoeg hun aanval te beletten.

ARMIDA.
Kan dan geen helsche macht zich tegen menschen zetten?
Valt nu de Hel te zwak? ô duldelooze smaat!
Vind zich de machtigste nu t'onsterk? ach! wat baat
My nu myn Toverkonst, zo gy my laat verleegen?

HYDRAÖT.
Schep moed; ontbreekt de macht; de lift steld zich daar tegen.
Hoe dikwils ziet men niet dat list en snood bedrocht,
Veel grooter wonderen te rechten heeft gebrocht,
Als macht en dapperheid geklonken in het wapen?
Des zal ik, om in nood u voor te staan, niet slaapen.

Ik weet een middel om zyn trotse hovaardy,
Die hem ten Hemel heft, met hulp der Heerschappy
Van 't onderaardsche ryk, ter helle te doen daalen.
'k Zal hem door het gezicht uws tooverende straalen
Betooveren, dat hy verwonnen door uw min,
Zyn trouw zal ontrouw zyn, en u, als een Godin,
Wierooken, zyt gerust, en geeft geen moed verlooren,
De geesten algelyk, die hebben dier gezwooren
Zyn trots te breeken, want de hel heeft nevens my,
Deel in uw ongeval.

ARMIDA.
Dit maakt my weder bly.
Nu ik u, en de Maan zie in myn leet bewoogen,
Voorzie ik myn geluk; ik word als opgetoogen
Van blyschap.

HYDRAÖT.
Toom uw druk, myn waarde Nicht, wel aan
't Zal tyd zyn dat ik u ten dienst en hulp zal staan.

ARMIDA.
O groote Hekate, die u met my verbolgen
Getoont hebt, wilt nu vry uw Hemelweg vervolgen;
Maar berg uw klaarheyd, dat de vyandly ke dolk
Niet Weerlicht op uw glans, verberg u in een wolk
Die opgezwollen is van damp, en dikke regen.

De Maan opklimmende, schuild achter een wolk, waar op het allenskens dag word.

't Gaat wel. nu, waarde Oom, ei, toon u mee geneegen,
't Is tyd te gaan; ik zie van ver den Dageraad,
Die vast de draiboom van den heldren dag opslaat:
Haar zuiver licht verdryft de zwarte duisterheden
Van de afgewaakte nacht. myn Oom, kom laat ons treeden
Naar myn gezwinde Draak, die op die berg terwyl
Vertoeft heeft, die my zal, veel snelder als een pyl,
Tot in Jeruzalem door lucht en wolken voeren.

HYDRAÖT.
'k Ga mee; maar keer terstond om Reinouts hart te roeren.

AURORA, *in de lucht.*
Hoe nu onwrichtbre held, kan u zo lang de rust,
Die onrust baaren zal, als in een snoode lust,
Die om u henen zweeft, in haar omhelzing sluiten?

Wat 's dit? het slaapt hier al, de Krygers op d'affuiten.
De Paarden noch in Stal, de degens in de schee,
De lancen in de grond, de sabels, scherp van snee,
Noch hangen aan de wand, de wachters op de tooren
Gegrendeld in de slaap? geeft gy de moed verlooren,
Daar u de Hemel geeft de zegen in den hand?
Nooit vond ik u zo loom, noch van de slaap vermand,
Hoe vroeg ik was te been, ik zag u in de wapen;
'k Dacht dikwils, deze held is in het staal geschapen.
Wat koelheld heeft zo dra uw oologsvuur geblust,
Die gy tot glory hebt? waak op, en breek de rust,
Die u veel onrust zal, zo gy blyft slapen, wekken.
Ontwaak dan Reinout, hoor myn stem, ik moet vertrekken,
De gulde Vrachtgod volgt my op de hielen naar,
Waak op dan Reinout, waak, of gy raakt in gevaar.
Vaar wel, ik word geperst nu gy niet wilt ontwaaken,
En dat gy slaapen blyft, zal u veel onheil naaken,

REINOUT, ***half slapende.***
Op, op myn krygsvolk! op, za ruytery te paard!
In 't harnas, het is tyd, elk gort het glinsterend zwaard,
Men brengt de ladders aan, het stormgeweer en rammen,
Geef vuur uit het kanon, alarm! alarm! de vlammen
Steekt in de toorens. za, val aan! granaat en bom
Breek huis en muuren. za! 't waar tyd dat men beklom
Jeruzalem. zo, zo! zy moeten 't overgeeven,
De toorens kraaken, huizen barsten, wallen beeven.

HYDRAÖT ***zwtevende tusschen aard en hemel met het Conterfeyxel van Armida.***
Vermeetle Reinout, die, terwyl gy machtloos zyt,
Uw machten oeffend, om Jeruzalem, ten spyt
Van hel en helsche Goôn, ten gronde te verdelgen,
Terwyl gy rust, zyt gy onrustig, om te zwelgen
Zo veel onnoozel bloed, dat uw bloeddorstig volk
Bloedgierig uitstort door den snee van zwaard en dolk.
Hoe zyt gy noch niet zat van zo veel bloed te slerpen?
Meent gy Jeruzalem uw wetten t'onderwerpen?
Gy mist de rechte streek. de hel, op 't hoogst gestoort,
Zweert uwen ondergang, zy heeft den stem gehoort
Der ademloozen, die uw lemmer heeft verslagen.
De hel kan uwe trots en waan niet meêr verdragen.

Om dat gy reukloos zweerd de Stad Jeruzalem,
Te rukken met geweld uit onze macht en stem.

REINOUT.
Val aan! de zege is ons, de Stad is al gewonnen,
Rukt Mechaas halve Maan ter neêr.

HYDRAÖT.
Ha, onbezonne,
Uw boezem zwelt van trotse en ydle hovaardy.
Gy meent dat gy alreê in uwe heerschappy
De stad gekreegen hebt, maar gy zult zyn bedroogen,
Uw hoogmoed werd verrast zelfs door uw eigen oogen,
't Beeld van Armida, schoon zy is uw vyandin,
Zal u doen branden in zulk een onblusbre min,
Dat gy, vergeetende de kryg, uw geest zult krenken,
Met op de schoonheid van uw vyandin te denken;
Ja zo, dat gy, die nu schier berst vanongedult
Om stryd te voeren, dan van liefde raazen zult,
En zo dit doode beeld in u geen vuur doed leven,
Zal 't leven van dit beeld u dan de doodsteek geven,
Die als een krygsheldin te paard, van deze dag,
U zal bestormen met haar schoonheid in den slag.

REINOUT.
Het is gedaan, steek op, steek op de vreugdevuuren!
Ons vaandels staan te pronk op deez' verwonne muuren,
Myn Ridders deze praal komt van uw dappetheid.

HYDRAÖT.
't Is tyd, daar leit het beeld, waar door hy wort verleit,
Ik kan zyn hoogmoed, en den dag niet meêr verdraagen
Die in myn ooren dreunt, en 't oog te sterk doed daagen.
Ik zal hem voort het hart ontsteeken in een vlam,
Die niet zo licht en zal vergaan, als die wel kwam.

De Geest verdwynt in de wolken, de trompet word gestooken, Reinout ontwaakt.
REINOUT, DARES.

REINOUT.
Wat 's dit? de dag al op! hoe heb ik zo geslaapen?
'k Moest nu al zyn in 't veld te paard, en in de wapen,
'k Moest nu voor uit myn volk, door kloeke en dappre daan,
Den weg aanwyzen om hun vyand te verslaan.

'k Moest nu al langs een spies of ladder 's vyands wallen
Beklimmen, of met ram en stormgeweer doen vallen.
't Zou tyd zyn, dat ik met een onbewooge moed,
My baadde in 't haatlyk brein en uitgestorte bloed,
Dat ik door my ne dolk langs d'aarde had doen sypen.
'k Moest nu de wreede dood haar oogen toe doen nypen,
Van angst en schrik, als zy my als een tweede Mars,
De sabel in de vuist, met vreeslyk tandgeknars,
Zag in het vyands heir een oest van Turken maaijen,
En 't bloedrood veld met afgehouwe leên bezaaijen.
Maar, waar is Dares? hou!

DARES.
Wat is uw wil, myn Heer?

REINOUT.
Doed my de wapens aan.

DARES.
O bloed, daar heb je 't weêr;
De Duivel haal de kryg, ik hou niet van dat hakken.

REINOUT.
Waar blyft gy laffe? laat gy u de moed ontzakken?

DARES.
Dat loof ik wel, myn Heer, hoe zal 't van daag maar gaan,
Poe, pa, perdof, perdaf, doodsteeken, kerven, slaan.
Vind gy playzier te zien d'een zonder beenen loopen,
En d'ander zonder hooft? gins een het vel afstroopen?
Daar de eene zonder bek, en die weêr zonder neus?
Ik ben daar op, myn Heer, in 't minst niet amoureus.

REINOUT.
Zwyg stil, en wapent my, 't is tyd te veld te trekken,
'k Zal heden in den tocht voor Veldheer hen verstrekken.
Myn ringkraag.

DARES.
Hier, myn Heer.

REINOUT.
Myn sabel, myn helmet.

DARES.
Het is al by der hand. hoe zal dat mes door 't vet
Der Turken snyen, bloed! 't zyn zulke malsche beeren,
Zy zyn zo vet als smout, men moet ze niet lardeeren;
Maar Heerschop wat leit hier gevallen? dat 's een beeld!

Wat zal het leven doen als 't voor onze oogen speeld!

REINOUT.
Hoe nu, waar vind gy dit?

DARES.
Het lag hier voor myn voeten.

REINOUT.
Hoe nu, wat zal dit zyn! van waar komt dit.

DARES.
Wat zoeten
En aardig bakkesje? Heer, moesten wy te veld
Met zulken tronitje, 'k zou vechten als een held,
Wy zouden op malkaâr als twee nootschelpjes passen;
Ik liet een ander zich in 't y zer harrenassen,
Maar ik, ik ging te veld, gelyk een Indiaan.
Liep ik voor Turken, 'k zou voor die geen voet vergaan.
'k Hou meêr van vryen, als van dat verduivelt vechten,
'k Ga gaaren heel te bed, myn Heer, ik ben geen slechten,
My lust te bed niet met een houte been te gaan.

REINOUT.
Ga, zeg de Veldheers dat ze in order 't volk doen staan.
O beeld vol heerlykheid! wat goddelyke lonken
Schiet dit gezicht. o Goôn! ik voel myn borst ontfonken,
Dit beeld is waarlyk uit den Hemel hier gedaald,
Door dien de Majesteit en grootsheid daar in praald
Van Jund, op haar wang woont Flora, in haar oogen
De zoete Venus, het onsterffelyk vermoogen
Van Pallas in 't yvoor van 't voorhooft, het gelonk
Van Phebus Oom in haar gezicht, het is de pronk
Van menschelyke schoont'; maar 't is geen menschlyk wezen,
't Is meer als godlyk, want in 't voorhooft staat te leezen
Een zuivre godlykheid vol goddelyk gezag.
O zonne oogen! die den aangenaamen dag
Met Phebus oog verciert, voor u moet alles stry ken,
De schoonste schoonheid moet voor uwe schoonheid wyken.
Verschoon my toch, myn lief, dat myn gezicht dit beeld,
Dat met haar luister in myn oogen lodrig speeld,
Veel schoonder keur als u, want hadden eens uw oogen
Die godlykheid gezien, gy zoud zelfs haar vermoogen
Geknield aanbidden, en myn trouwelooze trouw
Niet trouwloos schelden, maar gy zoud, o waarde Vrouw!

Myn min rechtvaardigen, haar schoonheid waardig achten.
Wel trouwelooze, zeg? waar woelen uw gedachten?
Wat mind gy doode verf door een konstryke hand
Op goud getrokken? zal een leevendige brand,
In uw manhaft gemoed, een doode schyn ontsteeken,
En zult gy in uw trouw, zo trouwloos afgeweeken,
Verzaaken die u mind voor een die gy niet weet
Of zy u minnen zal? Cleandra, 't is my leet
Dat ik uw levend vuur met doode vlam wou smooren.
Ik heb u, het is waar, myn min en trouw gezwooren,
Als ik de laaste kus u gaf, in 't uiterste uur
Dat ik vertrok, en in uw oogen, vol van vuur,
Een water zag, dat ik met kussen af kwam droogen.
Wat zou ik traanen nu zien biglen uit uw oogen,
Zo gy myn ontrouw zaagt? myn snoodheid toch vergeeft,
'k Zal 't beeld doen sterven dat in myn gezichte leeft.
Cleandra, 'k zal de trouw, zo dier aan u gezwooren,
Niet breeken... Ach! ik moet, dees schoonheid ken bekooren
Zelfs d'alderkoudste ziel. Cleandra hou geduld,
'k Moet u verlaaten, ik ben schuldig, zonder schuld.
Ik sta verrukt, helaas! naar wien zal ik toch hooren,
Naar reden oft naar schoont? min! my tot staf beschooren,
'k Ben radeloos, ô goôn! dees schoonheid my verkracht,
En myn Cleandra lief vermeestert myn gedacht.
Wel aan, ik ga ten stryd, 'k moet myn verwarde zinnen
Ontwarren uit den strik van zulk een warrend minnen.
'k Zal heden deze stad....

DARES.
Myn Heer...

REINOUT.
Haar trots vertreên.

DARES.
De Ruiters zyn te Paard, het voetvolk op de been,
Men komt allenelyk maar naar myn Heer te wachten,

REINOUT.
Wel aan, dees woeling zal wegneemen myn gedachten.

DARES.
Ik zal terwylen eens huiszoeken in de tent
Of daar geen Wyn en is; want kom ik aan myn end,
Het was een ongeluk om nimmer te vergeeten,
Te moeten sterven, en dat zonder drank of eeten.

Tweede bedryf.

Het Tooneel vertoont de Stad en Wallen.

CLEANDRA, ***als een Amazoon gekleed.***
GEhoonde Kristenen ten strekk' my niet tot schand,
Dat ik myn Vader en myn lieve Vaderland,
Om by myn vriend te zyn, zo schielyk heb verlaaten,
Ei, moeder, schoon de min my 't Vaderland doed haaten,
Vergeef, vergeef het my, 't is om die reden dat,
Ik vinde op deze plaats iets dat ik hoger schat,
Als zelfs myn leven. 'k dank de winden, en de baaren,
Die my op myne reis op 't hoogste gunstig waaren.
'k Vraag dan naar Reinouts tent, ik vind licht bygeval
Wel iemand die zyn tent, of hem my wyzen zal.

REINOUT, ***van binnen.***
Val aan.

CLEANDRA.
Ik ken de stem, ô vreugd!

REINOUT.
Hoe gaat gy vluchten.

CLEANDRA.
't Is Reinout, goôn! ik zwem in dartele genuchton.
'k Ga zien waar dit geluit van daan komt; zo de nood
Myn Lief steld in gevaar, 'k vlieg voor hem in de dood.
Hy nadert, en het schynt dat hy een Turk doed deinzen.
Ik wacht hem hier zo lang, en zal my voor hom veinzen.

REINOUT, IBRAHIM al vechtende, CLEANDRA.

REINOUT.
Houd stand gy bloode, vlucht gy voor een man alleen?
De dood door myne dolk volgt u met bloed'ge schreên.

IBRAHIM.
Die steek treft my de ziel. hou op, o overwreede!

REINOUT.
Die slag stier u ter hel.

IBRAHIM.
Hoe, zyt gy niet te vreeden,

Met eene wond, terwyl ik doodlyk ben gernakt?

SOLIMAN ***uit.***
Schep moed, o Ibrahim! is dat in u noch blaakt
Het onuitblusbre vuur van uwe moedigheden.
Verweer u tegens my, vermeetle!

REINOUT.
Niet veel reden.
Maar d'antwoord zy deez' slag.

SOLIMAN.
Die slag is mis.

REINOUT.
Wel aan,
Dan deze met meer kracht zal door uw lenden gaan.

MUSTAFFA ***uit.***
Zyt moedig, Soliman, myn broeder, laat niet zinken
Uw kracht, wy zullen 't bloed, zo heet als 't is, gaan drinken
Van deze Kristen hond.

IBRAHIM.
Dit help my op de voet.

SOLIMAN.
Wel aan, myn broeder.

REINOUT.
Ha! nu schept gy weder moed,
Lafharte schellemen, nu dat gy met u dryen,
Die anders vluchten zoud, een Ridder moogt bestryen;
Maar 'k zal niet deinzen, schoon de dood voor oogen staat.

CLEANDRA.
't Is tyd dat ik hem help: manhafte Reinout laat
De moed niet zinken. sta gy honden, 't zal u gelden

MUSTAFFA.
De schrik treft my het hart.

SOLIMAN.
Nu gy myn broeder velde,
Zo zweer ik ude dood.

CLEANDRA.
Schoon 't schieten is belet
Door 't breeken van myn boog, zo zal ik u de wet
Des doods doen voelen door het scherp van deze degen.

REINOUT.
Verzeld uw broeder die al aamloos is gezeegen,

En worsteld met de dood.

MUSTAFFA.
Ach, broeder Soliman!
Ik sterf, ei neem de vlucht. ai my! helaas! ik kan
Niet meêr. ach, broeder! vlucht.

CLEANDRA.
'k Zal hem dat wel beletten.

SOLIMAN.
Ai my! ik sterf.

REINOUT.
Wel hoe, en meent gy noch myn hette,
En zwaard te ontglippen? neen, doorluchte Ibrahim,
Gy moet aan Mahomet, die goddelooze schim,
Uw heilige Proheet, een offerhand verstrekken.
Zeg dat ik met 'er tyd noch zal een zee doen lekken
Van Saracynse bloed op zyn verdoemden kop.
Hou daar, en sterf.

IERAHIM.
Ai my.

REINOUT.
Ik offer hem u op.

tegen Cleandra.

Wat eer zal ik aan u, o dappre held! opdraagen,
Wiens jonge en teedere arm drie Turken heeft verslaagen?
O Jongeling! die zelfs met prykel van uw dood,
Myn leven hebt bewaard, en als ik was in nood
Te moeten bukken, my de zeege doen behaalen,
Waar meê zal ik u voor die groote deugd betaalen?
Wat kan ik geven voor die onwaardeerbre gaaf!

CLEANDRA.
Niet anders als dat gy myn vriend blyft.

REINOUT.
'k Ben uw slaaf.

CLEANDRA.
De vriendschap die ik wensch is Godlyk var vermoogen.
Ik zoek geen vriendschap die in zielverrukkends oogen.
En vriendelyke tong bestaat, als veinzery
In 't snoode hart verschuilt, daar argwaan, een harpy
De zelfde vriendschap scheurt, de boezem kan vergiften.
Maar 'k wil een vriendschap, die met zielsgenegen driften

Oprecht blyft, die getrouw, en ongeveinsd bemind.

REINOUT.
Geen snooder pest, als daar een broederlyke vrind
Zyn vriend voor 't aanzicht streelt, en achter rug met schelden
Zyn eer scheurt en vertreed. ik zweer, o held der helden!
Dan op de vriendschap, die ik door uw groote deugd
Ontfangen heb van u, gy my vertrouwen meugd.
O dappre jongling, die in 't krieken van uw daagen,
Als Alexander u zo manlyk hebt gedragen
Wat daaden zal uw aam, zo geen onrype dood,
't Geen d'Hemel wil verhoren, u rukt uyt 's weerelds schoot,
Beginnen en begost met dapperheid uitvoeren?
Ik zie u noch een gang vol moedigheid omroeren
Het Turksche Heldendom, wat blyf ik u verplicht.
‘Wat zich ik hemel! ach, hoe schynt dit aangezicht
‘By 't goddelyk gelast van myn beminden Engel!
‘Ach! zoud Cleandra zyn? wat goddelyk gemengel
‘Zweemt in dit weezen by het wezen van die geen
‘Dat myn gemoed beheerst!

GEEANDRA.
‘Deez' half gesprooken reên
‘Ontstellen my de ziel. wat's dit!

REINOUT.
‘O zoet vermoogen
‘Van myn. Cleandra! acha myn heer, ik zie in uwe oogen
De oogen van die geen, daar ik alleen door zien
En spreeken kan, een die is machtig te gebiên
Myn zielsgedachten, in wiens afzyn is myn leven
Een levend sterven, en wiens byzyn my moet geven
Vreugd aan myn droefheid, en het leven aan myn dood?

CLEANDRA.
Is uwe min tot die Cleandra dan zo groot?

REINOUT.
Zo groot myn Vriend, dat ik om haar u zweer te minnen,
Zo lang ik leven zal, gy zult myn droeve zinnen
Verheugen door uw oog, gy zult een Spiegel zyn,
Daar ik het levend beeld, tot troost voor al myn pyn,
Van myn beminde ziel Cleandra zal aanschouwen.

CLEANDRA.
'k Zal my op die belofte alleen aan u vertrouwen.

REINOUT.
Gy zult myn droevig oog een vroolyk water zyn,
Of zuivere Cristal, daar ik het lief aanschyn
Van myn Cleandra zal eerbiedig in begroeten.
Uw levend wezen zal de snelheid van myn voeten,
De kracht aan armen, en de kloekheid myn het hert,
En aazem in myn ziel doen leven. och! hoe werd
Door 't flikren van uw oog myn ziel in top gesteeken.
Verschoon my, dat ik u misschien het hooft kom breeken,
Met zulk een laffigheid; maar, ach! als ik u zie,
Is 't my onmogelyk dat ik myn min gebie,
Want uwe mond, die my in liefde komt t'ontsteeken,
Verbeeld de lieve mond, van myn Cleandra; reeken
Dan myne min, myn vriend, niet voor een laffigheid.

CLEANDRA.
Was uwe min zo groot, gy zoud licht onderscheid
In 't wezen van uw lief, en dit myn wezen maaken.

REINOUT.
Ik kan niet, want ik voel myn hart zo krachtig blaaken
Tot u als tot myn lief. Neem dan niet kwalyk af,
Dat ik een kus, als ik wel eer Cleandra gaf,
U druk op uwen mond. maar ach, wat mag dit wezen?
Is dit niet als 't cieraad, dat ik myn lief voor dezen
Heb om haar hals gegort! o Goôn, wat zal dit zyn.
Durft gy, o moorder! die de heldre zonneschyn
Gedooft hebt in een nacht, die 't zelven hebt doen sterven
Van myn beminde ziel....

CLEANDRA.
‘Waar zal ik heenen zwerven!
‘Kan ik noch veinzen....

REIN OUT.
O Vervloekte razerny!
Durft gy, gy moorder, van die ik voor lief bely,
O wanhoop! o verdriet! verschynen voor myn oogen?
Wel aan verrader sterf, hoe zou ik dit gedoogen?

CLEANDRA.
Hoe Reinout, is uw min zo klein en zo gering,
Dat gy my niet en kent?

REINOUT.
O schoone twyffeling!

Zyt gy Cleandra? ach! mag ik uw reên gelooven?
O moedige Heldin; de blyschap komt my rooven
't Gevoelen, perzende bly traanen uit myn oog.
Ten was geen wonder, dat myn hart inwendig vloog
Om u t'omhelzen, als myn oog u zag. O waarde!
Laat my uw lieve mond, myn grootste schat op aarde,
Toch streelen, en dit hart, dat in zo wisse nood,
Myn leven rukten uit de klauwen van de dood,
Omhelzen met een kus Myn lief, kom laat ons treeden
Naar myne tent, op dat gy d'afgematte leeden
Moogt rusten.* Maar hoe nu, wat wil dat zyn.

DARES ***verbaast uit.***
Myn heer!

REINOUT.
Wel Dares, wat 's 'er gaans?

DARES.
De Turken, in 't geweer,
En Sarasynen, doen een uitval uit hun wallen,
En komen onverziens, myn heer, in 't leger vallen;
Een ieder staat verbaast.

REINOUT.
Wel aan, ik moet my spoên.
Wyst deze Heer myn tent.

DARFS.
Myn heer, ik zal het doen.

REINOUT.
Verschoon my dat ik u zo schielyk moet begeeven,
De nood perst my te veld.

CLEANDRA.
Meent gy dat ik myn leeven
Wil bergen, daar gy 't uw zo open zet, en blood.
Ik kies met u een lot, het leven of de dood.
'k Zal als een Amazoon vol kracht en moedigheden,
Door uw gezicht gesterkt, met u ten vyand treeden.
En al die geen, die op my lans of spiese veld,
Zal ik, vol moed, met meér als maagdelyk geweld
De ziel doen braaken, of my zelf ten besten geven:
Want die uw dood zoekt, die belaagt myn eige leven.
Die u moord, doed myn ziel.

* *Daar werd getrompet*

REINOUT.
O mannelyke Maagd!
Gy leid my in de dood, zo gy uw leven waagd.
Zo gy myn leven wilt behouden in het leven,
Zo zult gy op myn beede u in myn tent begeeven,
Myn leven loopt gevaar in u: ei, volgt myn raad,
Ik zal op 't spoedigste weêr by u zyn: ei gaat
Met mynen dienaar.

CLEANDRA.
Neen, ik zal met Reinout stryden,
En sterven zo hy sterft.

REINOUT.
O hemel! ach! watlyden
Voel ik in deze vreugd.

Van binnen, terwyl'er getrempet word.

Za Ridders, op ten stryd,
De vyand is te been.

DARES.
Myn heer, myn heer, 't is tyd.

REINOUT.
Verzeld gy deze Heer.

DARES.
Ik zal.

REINOUT.
'k Moet u begeven.
Leit hem in myne tent.

CLEANDRA.
Ik sterf. helaas! myn leven
Begeeft my, schoon gy vlucht, ik volg u in den slag.

DARES.
Gaat gy, zo gaa ik ook.

binnen.

CLEANDRA.
Vertoef, vertoef, ach, ach!
Myn waarde Reinout. Ach!

ACASTUS ***verschynt, die*** **CLEANDRA** ***tegen houd.***
Stem, die de stem myns levens
Vertoont, waar vlucht gy heen? uw spraak die heeft benevens
Uw heldre starren, die in 't zuivre voorhooft staan,
Voor wien de klaarheid wykt der tintelende Maan,
U aan myn sneedig oog, en myn gehoor verraaden.

Ik bid u niet dat gy wyl ik my zie versmaaden
Van uwe schoonheid, my bestraalen zoud met min,
Of dat gy meuken zoud uw al te harden zin.
O neen, ik durf van u niet hoopen die genaade,
Uw wreedheid is te straf, en ik al t'overlaaden
Met onluk en verdriet, ik bid alleenelyk,
Wyl gy myn dood bemind, dat gy, eer ik bezwyk,
Het vonuis uitspreekt van myn sterven; hoe 't zal wezen.
Gy doed my sterven, maar wilt ook het vonnis lezen
Hoe dat ik sterven moet, 't zy door venyn of strop,
Of een gescherpte kling; of moet ik met de kop
Op een gepunte rots my gaan te bersten loopen?
Of wil ik van een klip, ei spreek, myn zelven doopen
Met woeste baaren? neen! dat zal niet noodig zyn.
Myn traanen zullen my doen stikken, en de pyn
Die 't harte lyd, zal in myn droefheid my doen smooren:
Kan u myn leven niet, laat u myn dood bekooren.

CLEANDRA.
Arastus, hoe, wat 's dit? hoe zyt gy dus ontsteld?
Indien 't de liefde u doed, zy doed my ook geweld.
Gy wilt dat ik u min, ha! wonderbaare dingen.
De liefde is nimmer vry, en wilt gy die bedwingen?
Oprechte liefde wil geensins gedwongen zyn.
Ei zegtme, zoud gy tot vertroosting in uw pyn
Wel willen, dat ik u geveinsdlyk zou beminnen?
't Welk ik zou doen, zo ik met afgekeerde zinnen
Tot u zou keeren, zulk een liefde die was haat.
Maar wyl 't u vry, myn Heer, een mensch te minnen staat,
Zo staat het my ook vry te lieven, en te minnen.

ACASTUS.
De min heest u nochtans deez' wondren doen beginnen,
Dat gy uw kleederen, uw stad, uw vaderland
Verlaaten hebt, en noemt gy dat geen minnebrand?

CLEANDRA.
In plaatze dat ik u myn liefde zou verzaaken,
Zo reken ik het eer in zulk een min te blaaken.
Maar zegt my, hebt gy ooit een ander min getoont?

ACASTUS.
Nooit heeft 'er liefde, als totu, myn hart bewoond,
Noch is 'er niemand die myn boezem komt t'ontsteeken,

'k Aanbid en eer geen mensch als u, mevrouw, ik reken
Het voor een schuldige vol van meineedigheid,
Een trouwelooze zonder eer, vol onbescheid,
Vol haately ke min, vol fnoode veinzeryen,
Die een verscheide min kan in zyn boezem lyen;
Ja, 'k zal zulk een, wiens hart een lief verkooren heeft,
En om een tweede min zyn eerste min begeeft,
Voor een boosaardig en een snoo verrader schellen.

CLEANDRA.
Terwyl uw reedlykheid komt zulk een oordeel vellen,
Wat zoud gy my dan niet, zo myn verkooren min
Een tweede minnen wou, daar 'k ben met ziel en zin
Aan een verbonden, voor een trouwelooze lastren?
'k Min Reinout, en ik zal nooit van myn min verbastren.
En wyl hy trouwloos is die twee zyn liefde toont,
Zo vinde ik my, Arast, voor u genoeg verschoont.
Ik min een ander, dies moet ik uw min verlaaten.

ACASTUS.
Waarom en zegt gy niet, ô wreede! u te haaten?

CLEANDRA.
Dat ik niet haaten wil, zyt gy zo dom van zin,
Dat gy hier haaten noemt, 't geen ik juist noem geen min?
In niet te minnen is dan daar in haat geleegen?

ACASTUS.
Zo kan myn lyden tot geen meêly u beweegen?

CLEANDRA.
Acastus, 't is my leet, dat myn verliefde hart
Een ander is verpand; 'k neem deel in uwe smart.
Uw al te diepen wond komt myne boezem wonden,
Hadde ik uw trouwe liefde eer kunnen ondergronden
Als die van Reinout, 'k had u met oprechte trouw
Beloont, stel u gerust, en maatig uwe rouw,
Vaar wel, myn liefde noopt my Reinout naar te volgen.
Zyt om myn reden toch, dat bidde ik, niet verbolgen.
Myn hart jaagt naar myn lief gelyk het u naar 't myn,
Zyn liefde is oorzaak dat ik uit myn land moet zyn.
Gy hebt ook om myn min uw Vaderland verlaaten.
Uw liefde leert my dat ik Reinout niet mag haten,
Noch u niet minnen, wyl die min was veinzery.
Ik boog zo wel als gy voor liefdens heerschappy,

Die my zo wel als u met haare wet komt plaagen.

ACASTUS.
Daar men my haat, mevrouw, laat men u min toedraagen;
De pop der liefde is zoet; het zuchten en geweên
Zyn vreugdetraanen als men weêr word aangebeên.

CLEANDRA.
Zo lang de liefde niet met trouw aan een gezeegeld,
Twee harten bind, kan zy my wezen ongeregeld;
En schoon ik my ne min standvastig ken, wie zal
Voor zyne liefde, die 't veranderlyk geval
In haat kan keeren, my een vaste borg verstrekken.

ACASTUS.
Myn liefde is vast gegrond die ik u kom ontdekken.

CLEANDRA.
Zo spreekt my Reinout meê.

ACASTUS.
Ondragelyke pyn!
O zoete Vyandin!

CLEANDRA.
Laat los, wat zal dit zyn.

ACASTUS.
Ik bid u door uw schoonte. o aangenaame wreetheid,
Dewyl gy oorzaak van myn droefheid en myn leet zyt,
Dat gy my gunnen wilt die vreugd in myn verdriet,
Dat gy zoo lang vertoeft, dat gy me sterven ziet.
Onttangt den offer toch van myn alstervend leven.

CLEANDRA.
Wilt gy dat ik een, die van wanhoop aangedreeven,
My oorzaak noemt van al zyn leet en ongeval,
En rampen die hy draagt dan noch beminnen zal?
Vaar wel, ik ben ontsteld van deze onmenschlykheden.

ACASTUS.
Vaar wel! dat woord vaar wel komt my het hart intreeden.
Gy zegt vaar wel, en rukt met 't zelve woord het zwaard
Dat my doorsteeken zal.

REINOUT ***van binnen.***
Brengt ladders met ter vaard.

CLEANDRA.
Ik hoor de stem die my myn traagheid wil verwyten.
Ik ga, en kan geen tyd hier vruchtloos meer verslyten.

ACASTUS.
Hou stand, o wreede! eilaas! ze is snelder als een schicht
Voor uitgevloogen, en gesnort uit myn gezicht.
Ging ik om uw vertrek dus verre reis verkiezen,
Om, nu ik u hier vind, zo schielyk te verliezen?
Ik volg myn leven, en ik achterhaal myn dood,
Myn liefde omhelst haar hart terwyl zy my verstoot.
Wel aan verlaate, nu ik niet kan blyven leven,
Zal ik myn Ridderlyk in 't groot gevaar begeeven,
En einden, afgemat door een te droeven nood,
Myn leven en myn druk door een doorluchte dood.

REINOUT ***van binnen, terwyl'er getrompet word.***
Manhafte Ridders, 't zal Jeruzalem nu gelden:
Val aan Soldaaten, za, toont u als dappre Helden.

ARMIDA, ***op de muuren.***
Vermeetle vyand, zal Jeruzalem, o spyt!
Nu moeten bukken, ben ik dan myn krachten kwyt?
Waarom en kom ik niet die opgeblaaze wormen
In marmre pilaars, als Meduza, te hervormen?
Waar zijt gy Polinos? hoor myn bedroefde stem,
Kom, help Armida; kom, en help Jeruzalem!
De snoode Reinout komt de hel haar macht belaagen.
Waar blyft gy Polinos? ci, hoor Armida klaagen.

POLINOS, ***hangende in de Lucht.***
Hier ben ik. wat 's uw wil?

ARMIDA.
Wel hoe! en ziet gy niet,
Hoe dat Jeruzalem in 't uytterste verdriet
Gebrocht, den laatsten snik van haar benouwde leven,
Door Reinouts dapperheid en kracht zal moeten geven?

POLINOS.
En vreest niet, 'k zal met list wel steuren het geweld
Van deez' vermeetele; bezweert gy 't aardsche veld,
Op dat het spooken braakt van onderen naar boven
'k Zal met myn vleugelen het zonnelicht verdooven.

Hy slaat met zyn vleugelen; het word denker.

ARMIDA.
't Gaat wel, de zon die duikt, aanziet nu ook myn staat
Gy onderschimmen, komt Jeruzalem te baat.

GEWELD ***verschynt van onderen met drie duivels, ieder met een toorts in den hand.***
Van ondren uit de kuil, daar duizende van zielen,
Zo rontzom Charons boot als Plutoos zetel krielen,
Kom ik met een gesleep van schimmen, 't helsch geweld,
Met list en met bedroch, en booze Raad verzeld.
Eerwaarde Vrouw, den staat van uw benouwde wallen
Is ons verkondigt door de schimmen, die gevallen
Door 't zwaard der Kristenen, en in de hel geraakt,
Waar door dat ieder geest in straf en wraakzucht blaakt,
En hebben algelyk, met een ontsteeke tooren,
De snoode Reinout zyn gewisse val beschooren;
En zo ik val te kort met myn geweld en macht,
Zo zal Bedrog en List, in loosheid opgebracht,
Met deze fakkels, al haar stormgeweer en rammen,
Vernietigen door't vuur der lichterlage vlammen.
Schep moed Armida, gy zult haast gewrooken zyn
Door kragt of door bedrog, of Listigheid, in schyn
Van Waarheyd. 't Aardryk zal door onze schudding beven,
En doed gy door de hitte en kouw, op een gedreven,
De wolken barsten, dat de donderklooten 't heir
Van Reinout scheuren, des ontsteek een schriklyk weer,
Wy zullen met bedroch en met geweld van onder,
Antwoorden op't gedruis van bliksem en van donder.
Wy trekken heenen, doed van uwe kant het best,
Wy zullen van beneên uitroeyen 't gansche nest.

ARMIDA.

Zy verzinken.

Geswinde spooken, wilt de hemelen ontsteken,
En helpt my myne smaat, en d'uwe zamen wreeken.

Derde bedryf.

Het Tooneel verbeeld een landschap daar achter Bergen zyn.
ARMIDA, HYDRAÖT.

HYDRAÖT.
BEdrog, en list, en kracht, en boosheid is 't al niet;
Indien gy Reinout wilt omringt zien van verdriet,
Zo moet de liefde hem de looze beker schenken:
Gy moet hem minnen, wilt gy deze vyand krenken.

ARMIDA.
Myn vyand minnen? daar een doodelyke haat
Leeft in myn boezem tot die snoode. slechte raad!
Myn grootste vyand die de weereld heeft gedragen,
Wiens dood ik zoeken zal, en leven zal behaagen,
Zou ik die minnen? hoe kan ik bestaan in min?
Kan ik beminnen zaam en haaten? dit begin,
Schoon gy het goed keurd, zal een kwaad voleinding geven,
Hoe kan ik zyne dood, als ik bewaar zyn leven.

HYDRAÖT.
Gy mint schoon gy 't niet weet; 't vuur dat gy noch niet voelt,
Maar haast gevoelen zult, zo in uw boezem woeld,
Dat gy onweetende werd na de plaats gedreeven
Daar Reinout is.

ARMIDA.
Dat is, om hem zyn straf te geven.

HYDRAÖT.
Wilt gy gewrooken zyn, zoo volgt den wy zen raad
Die ik u geef, myn Nicht, is 't dat gy wilt uw haat
Die in uw boezem woeld, en groeijend voetzel geven
Zo moet gy Reinout onder uw geboôn doen leeven.
Een doodelyke wraak, is al te kort een wraak.
Als men langduurig straft en pynt, dan is 't vermaak
Langduurig van de wraak; de vreugd van 't eeuwig wreeken
Is kort als door de wraak, die doodlyk is, ontbreeken
Komt 't voetzel van de wraak; want brengt gy hem ter dood,
Zo is uw vyand haast verlost uit al zyn nood.
Maar wilt g' hem martelen, zo houd hem in het leven,

Dan zult gy duizentmaal uw ziel genuchten geven,
En duizentmaal hem straf voor zyn vermetelheid.
Gy ziet dat al uw hoop en moeite is afgeleit.
Alleen de middel om Jeruzalem t'ontzetten
Is, dat hy stervende moet leven onder wetten
Die uwe min hem stelt.

ARMIDA.
Het is onmogelyk
Dat ik hem minnen kan.

HYDRAÖT.
Indien gy wilt uw ryk
En Stad bewaaren, moet gy veinzen hem te minnen.
Ginsch komt hy, schuilen wy. 'k zie zyn verwarde zinnen
Vast woelen om en om, zyn hart is al geraakt
Door uwe afbeeldzel: 'k zie zyn oog en wezen blaakt
In uwe liefde: laat ons luistren naar zyn reden.

zy schuylen.

REINOUT, ARMIDA, HYDRAÖT.

REINOUT.
Hou op, ei moord my niet, o aardsche godly kheden!
Ik ben niet machtig uit te staan een dubble brand;
Kom boeit myn vryheit vry met een gestrenge band.
Ik brand tot polver, zo die vlam noch meer wil groeyen.
Hou op, hou op, ik reik myn handen in uw boeyen,
Myn neergebooge hart buigt voor het altaar van
Uw Godlykheid. gena, gena, gena! ik kan
Uw schichten niet weêrstaan die my de ziel ontsteeken.
Schoon ik de Vyand kan die zich zo zoet komt wreeken,
Ik vrees dat nimmermeer die zoete vyandin,
Myn min bestraalen zal met weêrmin. wreede min
Vol Goddelyke kracht, waarom doet gy my blaaken?
Ziet gy een middel om deez' vyandin te maaken
Myn zielsvriendin? o neen! ... o snoode Reinout, hoe
Vergeet gy eer en trouw? zyt gy de liefde moe
Van uw Cleandra, die u trouw is, en stantvastig?
Cleandra, 'k bid gena! vergeef.... helaas, hoe lastig
Valt my deez' dubble stryd! de reden, d'eer, de trouw,
Dwingt my tot liefde van Cleandra; maar, wie zou
Die schoonheid aanzien, en niet roepen, 'k ben verwonnen?
Een voorhooft als yvoor, twe oogen als twe zonnen,

Een voorhooft als yvoor, twe oogen als twe zonnen,
Twe kaken leli wit, waar op de gloênde Roos
Zo mild heeft uitgedeeld haar minnelyk gebloos!
Haar hals veel witter als de paarlen die haar cieren.
Zie met wat majesteit de weelge pluimen zwieren
Rondsom 't doorluchtig hooft! zo zag ik haar ten stryd,
Zoo klomze op 't paard, het geen hovaardig en verblyd
In zulk een schoone vracht op haaren rug te draagen,
De lucht met driften sloeg... maar hoe! zal ik behagen
En lusten scheppen in een die afgoodig is?
Zal ik een Kristene verstooten? d'heugenis
Van eer, van trouw, van deugd en van geloof verbannen,
En met d'Afgoden dan, o grouwel! aangespannen,
Vervolgen Godt, als een verlochende Apostaat?
O neen! daar leit het beeld dat tot zo snoode daad
Myn boezem prikkelt: 'k wel in eeuwigheid vervloeken
Die snoode min, en gaan myn lief Cleandra zoeken.

ARMIDA.

binnen.

Hoe nu, zal ik die smaat... o duldelooze spyt...
Lafharte ziet gy dat, en is het noch geen tyd...
Vervloekte Reinout... ben ik tot die schand gebooren?
Ik reken nu myn stad, myn eer, en glans verlooren...
Ach, Oom, wat nu gedaan?

HYDRAÖT.
O moedelooze ziel!
Om dat ten eersten slag die trotse boom niet viel,
Geeft gy u daarom op? wel aan, laat my betyen,
Ik zal uw twy ffel nu haast helpen uit uw lyen.
Wel aan, stelt gy uw kunst, ik listen in het werk,
En vreest niet: hard u maar kloekmoedig, trots en sterk,
Ik zal hem datelyk weêr leevren in uw handen.
Nu 't doode beeld hem niet kan doen in liefde branden,
Zo is het noodig dat door leevendige kracht
Van uwe schoonheid, hy zy in uw net gebracht,
En zo uw minlykheit hem niet kan overheeren,
Wreek u dan naar uw lust, en zo gy zult begeren.

ARMIDA.
Gy trots gebouw, die onbeweeglyk myn verdriet,
En my versmaaden van dien snooden Reinout zier,
En met my niet en weend, ik zal uw herdigheden,

En onbeweeglykheid doen zinken naar beneeden.
Dat hier een Zee verschyn die deel heeft in myn smert,
En traanen stort met my. myn overloope hert,
Dringt water naar myn oog, op dat de Zee, door 't grocyen
Van my ne traanen, mag haar boorden overvloeyen

Het Toneel verzinkt, en veranderd in een Zee.

Maar hoe, wat zie ik? is dat Reinout niet? o ja.
O dolle wraak, toon nu uw dienares gena,
Bestier myn hand en pyl dat ik hem zo mag raaken,
Dat hy daar door getreft, zyn snoode ziel mag braaken.

REINOUT ***in een Sehip met*** **CUPIDO,** ***gevolg van een*** **MEERMIN** ***die hem in slaap zingt*****, ARMIDA.**

Gezang der Meermin.
Rust afgematte held,
Wyl liefde u verzeld
Hebt gy geen kwaad te vreezen;
De Mingod zal, de Mingod zal u een beschermer wezen.
Die u zo dapper haat,
Zal veel sterker u beminnen:
Liefde zal 't aanstaande kwaat
Door zyn zoete kracht verwinnen.

ARMIDA.

Duikt onder.

Vertrek, want Reinout slaapt. myn wraak en zyne dood
Is in myn hand. wel aan vermeetele, is zo groot
Uw boosheid, dat gy durft myn beeltenis verwerpen,
Myn wraaklust is zo groot dat zy haar pyl zal scherpen,
Om uw verharde hart te meuken in uw bloed.
Sterf, snoode, sterf, myn oog en armen zyn verwoed.
Ik zal fluks in uw bloed myn pyl en handen baaden,
En leeren of het u staat veilig te versmaaden
Myn achtbaarheid, durft gy vermeetle met uw volk
Myn Stad beleggen, en myn burgers door uw dolk
Ter helle zenden, en geen straf daar voor verwachten?
Daar 's niet als uwe dood 't geen kan myn wraak verzachten;
Myn wraak geeft u de wond, myn wraak, de dood verstik
U, wyl me uw leven is een doodelyke schrik.

CUPIDO.
Hoe nu, zyt gy zo zeer van wraakzucht overgooten,
En zo versteend, datze u 't gezigt heeft toegeslooten,
En opendze u den weg tot moordery en haat?

Ziet gy niet dat de God der Min hem gade slaat?
Die, schoon hy in den slaap zijn oogen sluyt, blyft waken
Met open oogen. kan uw hand een doode maaken,
Daar liefde door steeds breek, en 't leven weer hersteld?
Laat af Armida, want ik spreek voor deze held.

ARMIDA.
Wie, sterker als myn wraak, komt mynen arm beletten,
Dat ik myn vyand, die de voet my dwars wil zetten,
Niet kan verdelgen? heeft een kind deez' hovaardy,
Dat het zich opwerpt tegens myne razerny?

CUPIDO.
Een kind, maar zulk een kind, die aard en hemelgoden
Doed buigen voor zyn troon, en volgen zyn gebooden.
Een kind die vader is van vrolykheid en vreugd,
Een kind van weelden, en een stichter van de deugd.
'k Ben Liefde die de haat vertreeden kan met voeten,
En die de bitterheid met Honig komt verzoeten,
En die, schoon dat uw hart vol haat is en vol gal,
Door zyn ontvliegbre macht u zo ver brengen zal,
Dat gy hem, die gy nu wilt haaten, zult beminnen.

ARMIDA.
Ik hem beminnen!

CUPIDO.
Ja.

ARMIDA.
Ha! spoorelooze zinnen,
Gy vleit u zelve met een ydle wiaak, o spyt!
Myn ziel beminnen die vol haat is en vol nyd.
Waar door zult gy myn ziel doen voelen uw vermoogen?

CUPIDO.
Door deez' verliefde pyl, en zyn ontsteekende oogen.
Uw blinde razerny, die vreeslyk zwanger gaat
Met wraak en moord, oogt op een haat waardige daad;
Dan 't is geen wonder dat geen liefde u kan bestryen,
Mits gy vol haat zyt, wat die kan geen liefde lyen:
Maar spyt uw razerny, uw wraakzucht, en uw haat,
Waar mee gy voor myn schicht gelyk geharnast staat,
Zal myn verliefde pyl uw haaten overheeren,
En in een oogenblik uw haat in liefde keeren.

ARMIDA.
Myn hart is als Metaal voor uw vervrouwde schicht,
Myn haat is al te zwaar, uw liefde veel te licht;
Eer zult gy door deez' schieht die snoode zien verslaagen,
Eer dat uw zwakke pyl my liefde zal doen draagen.

CUPIDO.
Wel aan, betoon dan fier wie hier de sterkste zy,
Myn liefde of uwe haat, de min of razerny;
Ontfangt dan deze schicht, die u het hart zal zengen.
Myn wraak is nu volbracht, wilt ook uw wraak volbrengen.

ARMIDA.

hy vliegt weg.

Wel aan. dat zal ik doen, hou daar...maar hoe mijn hand
Verliest haar kracht; ik voel een ongewoone brand,
Die met een zoete pyn my komt de boezem mertlen,
'k Heb reên te zuchten, gy hebt reden om te dertlen
Door dien gy zegepraald van myn verwonnen haat...
Hoe nu verwonnen? ja o hemel! in wat staat
Ben ik vervallen? neen, ik zal myn wraak volvoeren,
En dooden... ach? wat komt inwendig my zo roeren?
De weering van het bloed dat aan myn boezem woeld,
Ontsteekt een nieuwe brand, die 't vuur van haat verkoeld,
En deeze ontroering rooft myn leven al haar krachten:
Myn haat word liefde, 'k voel myn hardigheid verzachten,
'k Min 't leven van die ik gezwooren had de dood.
O kleine dwingeland, wat zyn uw krachten groot!
Ik voel een lieve pijn die aan myn ziel komt woelen,
Dat my 't gezicht bencemt, de krachten en 't gevoelen.
O aangenaame dood, die door myn hert heen straald,
Eer dat myn vyand met myn liefde zegepraald.

REINOUT *al revelende*.
O glans! ik kan uw kracht niet langer tegenstreeven,
'k Val u te voet, kies vry myn sterven, of myn leven.

Hy word wakker.

Hoe nu, waar ben ik? op het water in een boot!
Heeft uwe wreedheid my veroordeeld tot de dood,
Waar toe zo veel geweld, 'k zal u myn leven offren,
En voor uw voeten, met myn kling, de ziel ontkoffren
Die gy zo vinnig haat... maar 'k zie een marmer beeld
Aan geene klip gehecht, wiens glans in't water speeld,
En dertel huppeld in de baaren door 't beweegen,

't Is wis een water Nimf, die zoetjes neergezegen,
In slaap gevallen is door 't ruischen van den stroom.
Wie mag het wezen? Goôn! is 't waarheid of is 't droom?
Het is die wreede, eilaas, wiens schoonheid my komt martlen,
O Goddelyke glans! wie zou op zulk een dartlen
Van blonde vlechten niet verslingren, die het hooft
Bekranssen als een Kroon? haar glans de zon verdooft,
Met recht word licht en dag Armida toegeschreven.

ARMIDA.
Ey my, wat zoete stem roept my daar weêr in 't leven!
Hoe nu, is 't Reinout? 'k moet met een geveinsde haat
Zyn hart bevechten, of 't met liefde zwanger gaat.
Wel aan vermeetele, wat godheid zal u rukken
Uit myn gestoorde hand, die reestaat om te drukken
Deez' scherpgepunte pijl in uw vyandig hart?
'k Zweer in uw dood gy hebt gezwooren in myn smart,
Verwacht de doodsteek die ik u terstond zal geven.

REINOUT.
Zo gy my dooden wilt, zo hou my in het leven,
Daar is geen grooter straf, o schoone Vyandin!
Als die te haaten, die gemarteld word van min.
Maar wilt gy myne dood, gy moet geen schicht gebruiken,
Uw haat is groot genoeg, die, zo 'k 't niet kan onduiken,
De dood my geven, en het leven neemen zal.
Klimt gy noch in uw haat, daar ik zo diep verval
In uwe liefde? kan uw wreedheid my doen sterven,
Daar ik uw leven, en uw liefde wensch te erven?
Kunt gy my haaten daar ik u zo teer bemin?

ARMIDA.
Gy mind my snoode? ja, om dat gy u ziet in
Myn hand, en in gevaar gy meent met snoode treeken
Uw dood en myne wraak die ik u zweer, te breeken.
Uw snoode vleiery geveinsde schelm, en zal
My niet verblinden dat ik u niet breng ten val:
Ik kan niet leven, is dat ik u niet doe sterven.

REINOUT.
Blyfge onbarmhartig? kan ik geen gena verwerven?

ARMIDA.
Geschiet u geen gena als gy sterft door myn hand?
Het zal een proefstuk zyn van uwe minnebrand.

REINOUT.
Wel aan, terwijl myn dood behouden kan uw leven,
Wil ik my aan uw wit en wraaklust overgeven;
Maar weet, als uwe haat den draat myns levens kerft,
Dat uwen minnaar, maar niet uwen vyand sterft.

ARMIDA.
Myn minnaar, snoode! heeft dat niet genoeg gebleeken,
Wyl gy als vyand komt Jeruzalem ontsteeken
Met d'oorlogs wreede toorts? zeg, hoe lang is 't geleên,
Dat gy myn beeltenis met voeten hebt getreên,
Daar die verachting noch myn aangezicht doed bloozen?

REINOUT.
Vergeef myn misdaad, ach, Armida...

ARMIDA.
Zwyg, gy booze.

REINOUT.
Ik val voor u te voet, myn liefde smeekt u.

ARMIDA.
Neen.

REINOUT.
Ik zweer u trouw en min.

ARMIDA.
'k Speur uw meineedigheên.

REINOUT.
Myn hart is...

ARMIDA.
Valsch en boos.

REINOUT.
Oprecht, en zonder veinzen.

ARMIDA.
Neen, vol bedrog en lift

REINOUT.
Gy ziet zelf myn gepeinzen,
Die gy getrouw bevind, hoe manteld gy Goddin
Myn liefde? dood my dan, nu gy myn trouwe min
Niet wilt gelooven.

ARMIDA.
Maar zeg my, wat zekerheden
Van uwe trouw?

REINOUT.
Ik zweer by uwe albaste leeden,
By uw schoone oogen, by 't koraal van uwe mond,
Dat in myn boezem zulk een wenschelyke wond
Gedrukt heeft, dat ik u, schoon dat gy my blijft haaten,
Altyd beminnen zal, en nimmermeer verlaaten.
Leef ongenaadig, of genaadig met uw vriend,
Haat wyl gy wreed wilt zyn aan die u zo bemind,
Of mind my zyt gy zoet?

ARMIDA.
Dat ik u kon gelooven.

REINOUT.
Ik zweer u by myn trouw, die alles gaat te boven.

ARMIDA.
Die is te wankelbaar.

REINOUT.
Neen, ze is stand vastig.

ARMIDA.
Wel...

REINOUT.
Zo ik niet trouw blijf, dat de nimmer satte hel
My zwelge.

ARMIDA.
't Is genoeg, ik neem u in genaade
Myn waarde Reinout, 'k ben zo wel met u belaaden
Als gy met my myn ziel. 'k heb maar beproeft uw trouw.
Tree uyt de boot, myn Heer, en nader.

REINOUT.
Wreede Vrouw!
Is dit uw liefde dat gy my wilt doen verdrinken?
Uw haat is veel te groot.

ARMIDA.
Tree uit, gy zult niet zinken,
Vertrouw u op myn woord.

REINOUT.
Wel aan, nu gy 't gebood
Zo tree ik uit, al zou ik treeden in myn dood.

ARMIDA.

Hy treed uit de boot.

En vreest niet, tree maar toe.

REINOUT.
Ik doe naar uw behaagen,
'k Word op de wieken van de Minnegod gedraagen
Tot u myn waarde ziel: myn min zo hevig brand
Dat ik geen water voel. o goddelyke hand!
Dat ik u met een kus omhelzen mag en streelen,
Om d'aangenaame wond, die gy my gaaft, te heelen.

ARMIDA.
O mannely ke held, 'k beken dat ik met haat
Uw ziel heb nagejaagt, en dat myn opzet kwaat
En boos geweest is om ter hellen u te jaagen,
Nu ben ik vaardig om ten hemel u te draagen,
En u met grooter min, als ooit was myne haat
Te streelen.

REINOUT.
Ach! mevrouw, de schoone dageraad,
Die ooit Aurora bracht, kan my zo niet verlichten,
Als uw vergoode gunst my doed aan u verplichten,
Ik val voor u te voet.

ARMIDA.
Reis op, o dappre held,
Ik heb u in waardy beneffens my gesteld,
Zo is 't geen reden dat ge u zoud voor my verneeren.
'k Zal u beminnen.

REINOUT.
Ik zal u ontzien en eeren.

ARMIDA.
Wel, op dat ik u toon wat gy my waardig zyt,
Dat deze boot verzink, op dat tot geener tyd
Daar iemant intree, mits de grootste waardigheden
Des weerelds zyn te klein, de plaatze te betreeden
Die gy betreeden hebt. wel aan hy is te grond.
Dat zich de zee vertrek, en een gebouw terstond
Van onder op kom, dat ik mag daar binnen treeden,
Om met myn lief de tyd in vreugde te besteeden.

De zee verdwynt, daar reist een gebouw, wiens poort open gaat, daar FILLIDA en TISBE uitkoomen.

De poort gaat open, kom myn lief, reik my uw hand,
En volg my.

REINOUT.
Ach! mevrouw, wat stookt gy minnebrand.

FILLIDA.
Zyt wellekom, Mevrouw, wat zyn wy vol verlangen.

ARMIDA.
Myn maagden komen u met alle vlyt ontfangen?

REINOUT.
Waar meê vergeld ik toch deze onwaardeerbre deugd?

ARMIDA.
Men haal myn lief hier in met blyschap en met vreugd.

Vierde bedryf.

Het Tooneel verbeeld een lusthof.
REINOUT, CLEANDRA met een bloote degen.

REINOUT.
WAt wilt gy doen myn lief?

CLEANDRA.
Uw liefde met myn leven
Verdryven uit dit hart.

REINOUT.
Wil u tot rust begeven.

CLEANDRA.
Raad gy my 't rusten die my maakt vol onrust?

REINOUT.
Ach!
Hoe zyt gy zo verstoort, dat gy de schoone dag
Van uw schoone oogen wilt in eene nacht verkeeren?
Laat ge u van razerny zo reedloos overheeren?

CLEANDRA.
Ik heb de dag gehaat om dat ik, droeve vrouw,
Uw valscheid en bedrog niet meer aanschouwen zouw.
Kan dan die booze heks uw zinnen zo betoovren,
Dat gy myn liefde haat? kan zy, kan zy veroovren
Het mannely ke hart van Reinout? foei, wat schand!

REINOUT.
Ik bid u zyt gerust?

CLEANDRA.
Kan een onkuische brand,

Een waare liefde tot zo snoode loosheid brengen?
En zal de hemel noch die gruwelen gehengen?
O snoode, zyt gy dan zo wankel in uw trouw?
Gy hebt wat schoons verricht als ge een onnoozle vrouw,
Die blind is van de min, hebt met bedrdg verraden.
Met welk een schyn van deugd zult gy die snoode daaden
Verschoonen? o verraad! o boosheid zonder ga!
O wanhoop! o verdriet! o bitter ongena!

REINOUT.
Myn lief gy roept te luid.

CLEANDRA.
Ik zal een stem opsteeken,
Die bergen scheuren zal, en harde rotzen breeken.
'k Zal roepen dat de hel en 't aardryk siddren zal.
O wanhoop! o verdriet! o bitter ongeval!

REINOUT.
Bedaar u, wat zal 't zyn? wilt gy ons bei bederven?

CLEANDRA.
Bederven! om wat reên? ik heb geen vrees voor sterven,
Door dien ik wensch de dood; maar gy verrader, gy
Die nu in wellust leeft, daar ik, helaas! om ly,
Vreest dat gy zoud de gunst van deze kol verliezen.
Uw keur is wonder goed: gy kund niet beter kiezen.
Gy, die de kuischeid laakt, d'onkuischeid zelf bezind,
De Kristenen verlaat, eene Afgodesse mind.
O Hemel! zo gy had met droefheid ooit meedoogen,
Zo sla uwe oogen op myn natbekretene oogen.

REINOUT.
Myn Engel zyt getroost.

CLEANDRA.
Verrader, weg van hier.
Het vuur dat my ontstak word u een haatend vier,
Dat my voorheen in min, maar nu in haat doed branden.
Dit lusthof, dit prieel, deez' bosschen en waranden,
Zyn aangenamer als het schriklyk krygsgetier.
Ik zocht u in den stryd, maar 'k vind den Veldheer hier,
Vol van onkuischeid in gehaate liefde branden.

REINOUT.
Ik bid u Engel door de hagelwitte handen,
Door 't vuur dat u tot my in liefde branden doed,

Dat gy my hooren wilt, en uw ontstooken moed
Door 't water van myn reên, en uw geduld wilt koelen.

CLEANDRA.
Een zee van rampen komt my over 't hooft te spoelen.
Gy veinst dat liefde noch uw harte branden doed.
't Is waar, gy brand noch, maar in eene onkuische gloed.
Gy brand in vuur dat my in water doed verstikken.
Gy moord my met elk woord op allen oogenblikken.
Vervloekte liefde die my heeft aan u verk nocht,
En uit myn Vaderland, uit eer in schand gebrocht,
Waar aan gy zyt alleen, en op het hoogste schuldig,
't Herdenken pynigt my, myn moed word onverduldig.
Ik kies het sterven, ha verrader, uw geweer,
Terwyl uw trouwloosheid genoomen heeft myn eer,
Zal 't eerloos leven door een eerloos sterven enden.

REINOUT.
Wat wilt gy doen, Mevrouw?

CLEANDRA.
Myn ziel ter helle zenden,
Wyl ik van 't leven walg.

REINOUT.
Ik bid u hoort myn reên.

CLEANDRA.
Wat zoude ik hooren.

ARMIDA luisterende, REINOUT, CLEANDRA.

REINOUT.
Ach, Cleandra zyt te vreên,
Ik min u met myn hart, Armida slechts met d'oogen.
Wat sterflyk mensch kon ooit 't onsterffelyk vermoogen
Weêrstaan? zy heeft myn ziel door kracht van tovery,
Niet door de min gebracht in haare slaverny;
Maar 'k zweer u op myn trouw, die ik u heb gezwooren,
Zo haast gelegentheid en tyd maar is gebooren,
Dat ik verlaaten zal deez' plaats en haare min.

ARMIDA.
'Ha, snoode! hoor ik dit, zyt gy zo los van zin!

CLEANDRA.
Mag ik my op uw woord en uwe min betrouwen.

REINOUT.
O ja; ik zweer het u dat ik myn woord zal houwen.
Myn lief zyt dan gerust, en berg u met dit kleed
Op dat zy u niet kenn', want zy zou al te wreed
U handelen.

ARMIDA.
‘Dat 's waar. ik zal uw loos besteeken
‘In tyds beletten, en myn smaat aan deze wreeken.

CLEANDRA.
Wat maakt gy my verblyd.

ARMIDA.
‘'k Zal u haast maaken droef.

REINOUT.
Myn Engel, ach! een kus.

ARMIDA.
‘O eervergeete boef!

REINOUT.
Hoe zyt gy hier geraakt.

CLEANDRA.
Ei wilt u niet verwondren,
De saam met haar trompet kwam in elks ooren dondren,
Dat u Armida, door haar snoode tovery,
En schoonheid had gebracht in haare heerschappy.
Verlaat dan deze plaats, en laat ons zaamen vluchten.
Dit land is aan myn ziel gewis een land van zuchten
En traanen, en aan u een land van snoode min,
Van oneer, en van schand.

REINOUT.
Wel aan myn Engelin.

CLEANDRA.
Dat ik myn lief omhels.

REINOUT.
Myn waarde.

ARMIDA.
‘Ik zal veinzen.
Wel Reinout, wat is dit?

REINOUT.
Mevrouw...

ARMIDA ***tegen Cleandra*****.**
Ei, wilt niet deinzen,

Blyf staan, myn Heer, blyf staan. maar wat's dit voor manier
Dat gy een man omhelst, en kust?

REINOUT.
Mevrouw, het vier
Van broederlyke min, heeft zo ons vier ontsteeken,
Dat ik het onbetaamt en schandelyk ook reken,
Dat ik myn broeder met een kus niet groeten zou.

ARMIDA.
Zo is 't uw Broeder dan?

CLEANDRA.
Tot uwen dienst, Mevrouw.

ARMIDA.
Hy lykt u wonder wel, en ik wil wel gelooven,
Dat me u met hertzeer van die Broeder zou berooven,
Gy mind hem hertlyk.

REINOUT.
Ja.

ARMIDA.
Dat heb ik ook gezien.
En 't heeft zyn reden.

REINOUT.
'Ach! wat zal hier ons geschiên!

ARMIDA.
'k Zal hem om uwent wil met myne gunst onthaalen,
En brengen hem daar hy zal weelig adem haalen,

REINOUT.
Mevrouw, deze eer....

ARMIDA.
O schelm! meineedige, meent gy
My met uw lagen, en vervloekte veinzery
Het oog te stoppen, en zo achtloos uit te stryken?

REINOUT.
Mevrouw, ik....

ARMIDA.
Snoode!

REINOUT.
Ach....

ARMIDA.
'k Zal u myn kracht doen blyken.
Geen Argus ziet zo snel als een verliefd gezicht.

Een haatelyke vlam het vuur der liefde sticht;
Diè broederlyke min, en minnelyke Broeder
Die gy zo hartlyk liefd, een al te wreede moeder,
En oorzaak van myn smaat, zal in een traanevloed
Verdelgd zyn.

REINOUT.
Ach, Mevrouw....

CLEANDRA.
Zyt vry zo zeer verwoed,
En zo tierannig als gy immermeer moogt wezen,
'k Zal echter uwe kracht en myne dood niet vreezen.
Vervloekte Toveres, Gifmengster, snoode *K*ol,
Ik acht u niet schoon gy my wegvoerde in een hol,
Daar 't nimmer dag wierd of my aan de harde klippen,
Zo hard gelyk uw hart, my 't leven liet ontglippen.

ARMIDA.
Uw wensch zal ook geschiên.

CLEANDRA.
Ik zal om geen gena
U smeeken, want uw hart is zonder wederga.
Uw tygerachtig hart is zonder meededoogen.
Waar blyft gy met uw straf? dood my vry voor uw oogen:

REINOUT.
Ik bid Cleandra....

CLEANDRA.
Weg.

REINOUT.
Valt met my haar te voet.

CLEANDRA.
Gy vreest, om dat uw hart gevoeld haar minnegloed,
Ik niet, mits ik haar haat; gy moogt haar godloos minnen,
En my verlaaten. hoe! moet gy u noch verzinnen
Om my te straffen? is uw kracht zo krachteloos,
Gehaate Toveres, onmenschlyk, wreed, en boos?

ARMIDA.
'k Bezweer u Polinos, wilt deez' haar tong besnoeren,
En wilt haar door de lucht aan rots of klippen voeren.

Polinos neemt haar op, en vliegt met haar weg.

REINOUT.
O hemel! wat is dit!

CLEANDRA.
Help! help!

ARMIDA.
Ja, vaar maar heen.

REINOUT.
Onmenschelyke daad.

ARMIDA.
Zo zal ik die vertreên
Die my verachten; als een vrouw de smaat wil wreeken
Die haar geschiet, dan zal haar list noch kracht ontbreeken.

REINOUT.
Helaas, Mevrouw, waar is....

ARMIDA.
Meineedige, wat straf
Verwacht gy die zo snood, zo trouweloos, zo laf
Myn trouwe liefde hoont, en weldaad hebt vergeeten?
Uw valsche boezem is met deeze trouw bezeeten.
Gy hebt gezien wat ik door liefde heb gedaan,
Nu zult gy voelen wat ik zal door haat bestaan.
Word een onnozele, die trouw is, zo geslaagen,
Wat zal een schuldige, als gy zyt, voor straffen draagen?
Was dit dat u zo vroeg voor 't krieken van den dag
Jaagt van het ledekant, daar ik u met een lach
Omhelsde, by den lach van Cythare geleeken?
Was dit de Veldheer die gy zei te moeten spreeken,
Op dat geen achterdocht het heir bestooken zou,
Dat gy lafertig volgt een vyandly ke vrouw?
Het was om in uw tent uw broeder gaan te streelen,
En meent gy voor myn konst uw schelmery te heelen?
Neen! 'k heb uw doen bespied en nagevolgt.

REINOUT.
O rouw!

ARMIDA.
Bemind gy zonder min die u zoo mind?

REINOUT.
Mevrouw,
Terwijl uw wetenschap zo groot is, en zo schrander,
Zo ziet gy in myn hart genoeg dat ik geen ander

Oprecht bemin als u.

ARMIDA.
'k Speur u oprechtigheid,
Die toelegt om met list, bedriegly k aangeleid,
My uit te stryken, en zo haast gelegentheden
Zich toonen moeder naakt, schoon gy met duizend eeden
Verbonden zyt aan my, te vluchten uit dit land.
Is dat uw eed betracht, die gy, ha, groote schand!
Voor zulk een Ridder, in myn handen hebt gezwooren?

REINOUT.
Mevrouw, ik bid...

ARMIDA.
Neen, zwyg, ik wil u niet meer hooren.

REINOUT.
Wat wilt gy meerder als dat ik myn schuld bely?
Maar zo gy my door haat of dolle razerny
Veroordeeld tot de dood, zo zyt gy onrechtvaardig:
De snoodste misdaad is altyd aanhoorens waardig.
Wanneer een Rechter straf een misdaad, noch zo boos,
Schoon hy rechtvaardig straft, zo is ze rechteloos,
Indien hy hem niet hoort naar wys van rechten spreeken.
Gy zult dan na het recht niet straffen, maar u wreeken,
Zo gy myn onschuld niet, naar Rechten, wilt verstaan.

ARMIDA.
Uw liefde hoont my, en uw tong wil my verraân.
Wilt gy met nieuw bedrog uw oude lift verschoonen;
Gy kunt uw onschuld toch niet zonder schuld betoonen.

REINOUT.
Is dat ik schuldig ben, o wreede Engelin,
Zo ben ik schuldig dat ik u te teer bemin.
't Is waar, ik heb myn trouw waar aan ik was verbonden,
Door uwe schoonheid, die my ziel ontstak, geschonden.
'k Ben om u trou te zyn vol ontrouw, 'k heb myn min
Verraden, om aan u, o soete Vyandin!
Die my betovert hebt, geen snood verraad te pleegen.
Zo gy nu straffen wilt dat ik u ben geneegen,
En dat ik u bemin, en myn beminde haat,
Zo straf my naar uw lust, 't kwaad zal myn zyn geen kwaad
Dat my zal worden door zo lieven hand beschooren;
Maar zo noch 't vuur der min in u niet is bevrooren,

Zo bid ik dat gy my niet van uw min berooft;
Want schoon gy myne min vals of oprecht gelooft,
Zo wil ik liever, als uw vriend, ellendig sneeven,
Als dat ik, vyand van uw haat, zou blyven leven.

ARMIDA.
Ach! was uw hart gelyk uw tong, wat zou myn hart
Zich niet verheugen in zo aangenaamen smart.
Maar hoe, zou ik uw min tot my zo trouw gelooven,
Daar gy my wilt zo snood verlaaten, en berooven
Van uw byweezentheid? kan liefde dan bestaan
In het verachten, en uit 't land te willen gaan?

REINOUT.
Hoe weinig kent, Mevrouw, de min en haare vlaagen,
Die 't minst belyen zyn die 't meeste liefde draagen.
Wat kan ik beter doen, als lochenen uw min,
Om haare wanhoop te doen smooren, die zy in
Genoomen had, Mevrouw? door welk een kracht van reden
Kon ik dat droevig hart toch stellen weer te vreeden?
Als ik was nevens u des morgens opgestaan,
En gy verlof gaf, dat ik naar myn tent zou gaan,
Op dat ik hoorde wat de Veldheer van my zeide,
Met dier belofte als ik uit uw lieve armen scheide,
Dat ik op 't spoedigste weer by u komen zou,
Hoorde ik de droeve stem van deez' verlaate vrouw
Die my in 't oog kreeg, eer ik kon haar oog ontvluchten.
Zy dan als een Bachant, met uitgelaate zuchten,
Vloog naar my toe, en sprak: o trouwelooze schelm!
Om wiens ontrouwe min ik Harnas. Schilt en Helm
Heb aangenoomen, om wiens liefde ik kom te haaten
Myn Ouder, en myn eer; ik heb my land verlaaten,
En nu verlaat gy my, en walgt van myne min.
Ik wilde iets zeggen, maar haar razerny viel in
Myn woorden uwe min, sprak zy, is ieder kenlyk,
En 't Kristen Leger; maar my boven al te schenlyk.
Wat middel was 'er dan om haare razerny
Te stillen, als met list en zoete vleiery,
En met belofte van haar nimmer te verlaaten'
'k Verlaat Cleandra, en gy wilt my blyven haaten.
Wat wilt gy langer noch beproeven myne min?
Uw minly ke oog dring door myn kuische boezem in,

En ziet myn hart daar in standvaste liefde blaaken.
Wilt dan myn zoete min, myn ziel, zo zuur niet maaken,
Of wilt gy wraak? wel aan ik val voor u te voet,
Hier is myn boezem, daar myn zwaard; stoot toe, en boet
Uw wraaklust, 'k zal, mevrouw, met aangenaam verlangen,
Van zulk een waarde hand den steek des doods ontfangen.

ARMIDA.
Wel aan, het is genoeg myn Reinout, uwe smart
Pynt myn verliefd gemoed, ik ken uw liefde en hart.
Kom aan, laat ons deez' tyd in vrolykheid besteeden,
Wy zullen hier langs naar den Bloemhof toe gaan treeden,
Daar ik u voor uw druk met vreugd vermaaken zal.

REINOUT.
Maar, 'k bid om onze min, zeg my wat ongeval
Cleandra lyden mach, en waar zy nu mag wezen.

ARMIDA.
Ik bid u zyt gerust, en wilt voor haar niet vreezen,
Zy moet voor deze smaad, die zy my heeft gedaan,
Wat moeilykheid, en angst, en pynen onderstaan,
Doch haar zal nadeel, noch aan lyf of eer, geschieden.
Kom volg, en zyt verheugd.

REINOUT.
Mevrouw, 'k volg uw gebieden.

ARMIDA.
‘Ik zal, op dat ik mag met Reinout zijn in vreê,
‘Dit veld verandren in een aangenaame steê,
‘Op dat ons niemand kan in onze liefde stooren.
Ryk my uw hand myn lief.

REINOUT.
'k Volg u myn uytverkooren.

ACASTUS, ECHO.
O hemel! wyl gy ziet myn ongeluk en smart,
En dat ik alom zoek naar myn verlooren hart,
En dat gy weet waar myn Cleandra is geschoolen,
Waarom blyft gy verhard, en tart myn trooslcos doolen!
Gy ziet myn traanen, en de wind van myn gezucht,
Heeft nu een wyl bestreên de wolken en de lucht.
Geen Bosch, geen Veld of 't was met myn verdriet bewoogen.
Gy, die my helpen kunt, sluit in myn druk uwe oogen.

Ach, ongelukkige, die voor een oogenblik
't Geluk genooten heb, o droefheid! vol van schrik,
Van myn verharde rots met traanen te bestryen,
En dat ik was in vreest, en nu, helaas! in lyen,
En in een oogenblik was myn Cleandra heen,
Die snelden dan de wind voor my vlood, met wat scheên
Ik haar heb na gestapt, ze is uit myn oog verdweenen,
En zeedert heeft die Zon voor my nooit meer gescheenen.
Maar, ach! wat wil ik Aarde en Hemel, zonder schuld,
Beschuldigen, als dol, met wanhoop opgevult?
De snoode Reinout heeft myn lief myn zielsbeminde,
Dewyl hy in zyn Tent noch Heir niet is te vinden,
Vervoerd in eenig Hof daar hy haar schoonheid streeld.
'k Weet dat zy hem bemind, hoe ongenaadig speeld
Het onluk met myn luk! myn leven loopt ten enden,
Myn hoop, vol wanhoop, zal myn ziel ter helle zenden;
Maar neen, myn hart dat zeit dat ik in dit geval,
Niet zal wanhoopen; want ik haar haast vinden zal.
Wat plaats kan voor myn oog haar dan verbergen?

Echo.

Bergen.
Hoe bergen Echo! komt gy in my leet my tergen!
Wie houd haar die zo wreed is als een rots?

Echo.

Een Rots.
Een rots? hoe nu, kan haar, die my is wreed en trots,
Een steen beweegen? ha! daar ik haar met gebeeden,
Met traanen en gezucht zo dikwils heb bestreeden.
Wie kan myn Engelin verstrikken?

Echo.

Strikken.
Hoe!
Wat! strikken? goede Goôn, ik word het leven moe.
Heeft haar den huuwlyksband met Reinout al verbonden?
Zo daalt myn liefde met myn hoop gelyk te gronden.
'k Verlaat deez plaats die myn verdriet en smart vergroot,
Vind ik myn leven niet, zo zoek ik naar myn dood.
Ach! Bosschen, Bergen weest met myn verdriet bewoogen,
En helpt my zoeken die ik zoek met hart en oogen,
Mits ik niet rusten zal voor ik myn Engel vind.
De min geeft vleugels aan een die standvastig mind.

binnen.

Het Tooneel verbeeld een Bloemhof, daar tusschen viet Pedestallen, daar vier Beelden op staan, en een Tafel gedekt word.
REINOUT, ARMIDA, FILLIDA, TISBE.

REINOUT.
Mevrouw, waar meê zal ik die groote deugd betaalen?

ARMIDA.
Alleen met uwe min.

REINOUT.
Nu gy my met de straalen
Van uw vergoode min verrykt, zou ik, Mevrouw,
Ondankbaar wezen zo ik u niet minnen zou.

ARMIDA.
Wel aan, laat ons te zaam eens weeldrig adem haalen.
Kom, voeg u aan myn zy.

REINOUT.
Ik kan my niet bepaalen
In deze vroolykheid.

ARMIDA.
Men schenkt een glas met myn.
Myn Heer....

REINOUT.
Mevrouw.

ARMIDA.
Dit glas zal uw gezontheid zyn.

REINOUT.
En d'uwe meê, myn hart.

ARMIDA.
Men streeld terstond eens d'ooren
Van myn beminde.

Daar word gespeeld; van onder komen twee en danzen terwyl Reinout en Armida eeten.

ARMIDA.
Zyt vol vreugd, myn uitverkooren.

REINOUT.
O wonderlyke Vrouw, wat recht gy wondren aan.

ARMIDA.
Dit alles word alleen om uwe min gedaan.

REINOUT.
Ik zwem in weelde nu uw min my komt bestraalen,
Was maar myn Dienaar hier....

ARMIDA.
Ik heb hem hier doen haalen,
Door Polinos, myn lief.

REINOUT.
Op dat ik mocht verstaan,
Hoe dat de zaaken in het leger mogen gaan,
En wat de Veldheers, en de Krygers mogen denken
Dat zy my niet en zien.

ARMIDA.
Wil u daar meê niet krenken,
Zyt lustig en verheugd; wy zullen door den Hof,
Ons by den springbron wat vermaaken.

REINOUT.
Uwe lof,
Eerwaarde Vrouw, zal ik tot aan den hemel draagen.

ARMIDA.
Kom; volgt ons met u tweên.

FILLIDA *en* TISBE.
Wy doen naar uw behaagen.

Polinos brengt Dares door de lucht, en laat hem op 't Tooneel vallen.

DARES.
Help, help! waar voerd gy my? och, is dat vallen, bloed!
Myn Postrianus is aan stukken, hoe verwoed
Vloog duivel Belzebuyk met my door lucht en wolken!
Wat zag ik Ryken, en wat vreemder slag van volken!
Waar droeskop ben ik hier? wat landschap zal dit zyn?
'k Zie gints een tafel wel verzien van spys en wyn.
Dat 's goed, 'k heb op den weg al groote apteit gekreegen
Door 't zwelgen van de lucht, ik zal nu eens te degen
Myn darmen vullen met deze aangenaame spys.
O zoete tafel, by een dis van 't paradys,
Vol zoete lekkerny werd deze wel geleeken.
'k Zal eeten, al zou ik aan duizent stukken breeken.
Zyt welkom brave dis, gy zult van stonden aan
Myn angst verzoeten die ik flus heb uitgestaan.

Ach lekkre.

Zo als hy meent te eeten verschikt de Tafel.

Wel wat 's dit? wie mag my hier bestooken?
De Tafel schikt en loopt, regeeren hier dan spooken?
Ik zal al evenwel wat krygen van den dis,
't Is my al even eens, het zy ook wat het is.

Hy bukt naar de Tafel, die verzinkt, en krygt een Appel.

Ik heb een Appel, bloed! hoe wil ik daar in byten.
Zou ik niet krygen? hoe, men zou het my verwyten.
Dat is een Appeltje, het gloeid gelyk een goud,
Myn tanden wateren, myn buik is schier verflouwt.
Uw zap zal myne dorst, uw schel myn honger blussen.
Myn scherpe tandjes, komt, wilt eens deze Appel kussen.

Zo als hy meent te byten vliegt den Appel naar de lucht.

Waar blyft den Appel daar? wel dat is hier een spel,
d'Een gaat ten hemel, en het ander naar de hel.
Hoe staan ik hier te zien? myn bakhuis vol van tanden
Die ratelen naar spys. myn tooren voel ik branden,
Daar speeld de duivel meê. ben ik hier in de hel,
En ben ik Tantalus? dat 's hier een krank bestel.
Daar is myn hoop met dis en spys, en drank verdweenen.
Waar ben ik? wat is hier? waar moet, en zal ik heenen!
Ha! 'k zie daar menschen, dat is goed, 'k zal by haar gaan,
En vragen waar ik ben.

TISBE.
Ach, Fillida! kom aan,
Wy hebben onbedacht den dis en spys vergeeten.

DARES.
Die neêrgedaald is, als ik meende te gaan eeten.

TISBE.
Maar hoe! zy is hier niet.

FILLIDA.
Hoe zal ik dit verstaan?
Ha... waar 's de tafel?

DARES.
Wel, met spys en drank vergaan,
Het gulzig aardryk had zo 't scheen wel grooten honger,
Het slokte met een slok de tafel in, en dronger
Meê naar beneden, zo dat ik ter nauwer nood
Een Appel heb.

FILLIDA.
Zo zeit gy schuldig aan de dood.

TISBE.
De dis ...

DARES.
Is in ...

FILLIDA.
Uw buik ...

DARES.
In myn buik? wel de donder.

FILLIDA.
Waar is de tafel, zeg?

DARES.
Wel loop, zoek hem daar onder.
Had die verzonke dis zo haast niet weg gegaan,
'k Zweer dat hy ongeschend niet lang had blyven staan.
Myn honger en myn lust, myn appetyt die branden,
Myn kaaken en myn mond, myn kin en myne tanden
Die zouden deze spys en delekaate wyn
Zo hebben aangetast, tot troost van myne pyn,
Dat daar van al den bras niet veel en had gebleeven;
Een armen Appel, die myn vlyt my had gegeven
Die wierd my noch ontsnapt.

FILLIDA.
Een Appel!

DARES.
Van den dis,

TISBE.
Een Appel! weet gy wel wat dood hy schuldig is?

DARES.
Hoe, schuldig! dat is hier ...

FILLIDA.
Die onze spys komt raaken
Moet sterven.

DARES.
Zekerlyk? dat zou my bitter smaaken.
Wat zou ik lyden dan zo 'k die gegeeten had?

FILLIDA.
Onlydelyke pyn.

DARES.
Zo ben ik dan al zat
Van uw vervloekte spys. maar zeker moet ik sterven!

FILLIDA.
Ja.

DARES.
Is 'er geen gena om gratie te verwerven?

TISBE.
Daar is maar eene.

DARES.
Wel.

FILLIDA.
Kies my of haar ten vrouw.

DARES.
Zo sterf ik liever, neen, ik hou niet van de trouw.

TISBE.
Bedenk u wel, kies, of gy zult het u beklaagen.

DARES.
Uw dreigement maakt my in 't minste niet verslaagen.

TISBE.
Niet stouter hangebast.

DARES.
Wel Juffrouw Toveres.

FILLIDA.
Wy zullen u terstond betovren in een fles,
En zullen u voor geld een ieder laaten kyken.

DARES.
Mejuffer, doed dat niet, 'k zou daar niet in gelyken,
Want ik zou met de kop de fles aan stukken slaan,
En kruipen daar weêr uit.

FILLIDA.
Wel, staat my u niet aan?

DARES.
Neen, zeg ik.

FILLIDA.
'k Vraag noch eens, of gy 'er een wilt kiezen?

DARES.
Neen zeg ik, 'k zou in 't vuur van uwe min bevriezen.

FILLIDA.
Zyn wy zo leelyk dan?

DARES.
Wel gy zyt niet te schoon.

TISBE.
Gy krygt terstond van ons uw welverdiende loon.

FILLIDA.
Ha, snoode, durft gy dan onze achtbaar heden schenden,
Wy zullen u terstond twee andre Juffers zenden.

binnen.

DARES.
Eer gy die zenden zult, zo zal ik heenen gaan.
Neen; bloed! ik was wel zot dat ik zou blyven staan,
De duivel haalt de droes die my hier neêr liet stryken,
Want zekerlyk dat spel en zal my niet gelyken.

Zo als hy meent weg te gaan, komt hem een Leeuw tegen.

De donder! wat is dit? een Leeuw gelyk een berg,
Ik ga hier langs.

Daar komt hem een Beer tegen.

De droes, dit is hier al zo erg.
Een ruige Beer, o bloed! och, wouden zy verdwynen
Gelyk de tafel, zo en was ik in geen pynen.
Ik zal langs deze kant haar lichtelyk ontgaan.

Daar komt hem een Zim tegen.

Wat droeskop, noch al meer? och, ik word zo belaan!
Een Beer, een Leeuw, een Sim, wel waar blyft nu het Verken?

Zy trekken, scheuren en slaan hem.

Wel holla heer de Leeuw, na dat ik kan bemerken,
Gy houd my voor een beest, zacht Beeroom, zacht, o bloed
Hier lang te blyven was gewis voor my niet goed.
Hoe zal ik met fatzoen uit deze klauwen raaken?

ZIM.
Vrees niet, wy willen ons met u maar wat vermaaken.

DARES.
De duivel, dat is raar, dat is een Baviaan,
Wel hy kan spreeken, och hoe zal dit hier vergaan?
Dat 's aardig! wel zie daar dat Aapje kan ook fluiten.

De Leeuw, Beer en Zim danzen met hem.

Waar wil je met my heen? dan binnen en dan buiten;

Maar Meester Zim, wat ik moet vraagen: al dat slaan
Gaat dat in 't danzen?

ZIM.
Ja.

DARES.
Wel dat staat my niet aan,
'k Hou van dat danzen niet, veel minder van dat kloppen.
Och, wist ik nu een gat daar ik my in kon stoppen,
Het best van allen is dat ik ze voort bezweer.
Hoor zuyker zoete Leeuw, en vrindelyke Beer,
Gelief je weg te gaan, of 'k zal je zo vervloeken,
En doen jou datelyk eens d'andre weereld zoeken,
Versta je dat wel Leeuw, en jy, o zwarte droes?
Ik zeg vertrek me, noch maak my de kop niet kroes.
Ei, ziet ze daar eens staan, waar zal ik Reinout vinden!
Zy zien als duivels, och, zy zullen my verslinden!
Ik zal door 't loopen my verlosseu uit 't verdriet
Van deze beesten, want myn hart beeft als een riet.

binnen.

FILLIDA, TISBE.

FILLIDA.
Gy hebt gedaan, gaat heen tot dat we u weder roepen.
Weg is hy. o hy droop gelyk verbaasde poepen,
Die voor hun schaduwen vervaard zyn. stil hy 's daar.

Zy verschuilen zich.

DARES.
De duivels zyn al weg, de baan is weder klaar.
Maar wat staat daar voor volk? 'k zal die eens aan gaan spreeken.
O bloed die ziet zo zuur, 't schynt dat hy my wil steeken,
En die gelykt my niet. ik zal by deze gaan.
Wie drommel mag dat zyn? het is begut Stilaan
Die groote hoorenbeest. dit 's Mars de Boere plaager.
Stilaan, ei kyk eens om en zie eens naar uw zwager.

De Beelden slaan hem.

Wie drommel slaat my daar? zo zeker, dat is raar:
Wat donder zal dit zyn? loop by de droes, jou vaar.
't Moet hier in Lapland zyn, men doet hier niet als lappen.

Kon ik de slaager maar eens op zyn slaan betrappen,
'k Zweer, 'k zou hem leeren slaan. 'k wou dat de duivel zat,
Die my in Lapland bracht, op hekel of op rad.

Fillida en Tisbe komen uit haur schuilplaats.

De duivel, daar zyn weêr die zelfde Toveressen,
Zy zullen zekerlyk myn lichchaam nu verflessen,
't Zal best zyn dat ik ga.

FILLIDA.
Hou Dares, wel waar heen?

DARES.
Daar 't my believen zal.

FILLIDA.
Dat wed ik jou van neen.

DARES.
Wel hekssen, 'k lach met jou.

TISBE.
'k Zal haast uw tong beshoeren.
Waar zyt gy, kom straks hier. wilt deze gast vervoeren.

De Beer komt uit, die Dares neemt en met hem binnen loopt.

En hangt hem aan een galg, hy scheld onze achtbaarheid.

DARES.
Wat drommel zal dit zyn? ik hangen, slecht bescheit!
Help! help! moord! water! brand! hoe zal ik moeten hangen
Myn zuikre Beeroom? ei! och zult ge my zo prangen.

Vyfde bedryf.

Eerste vertooning.

De Leeuw zit op een stoel met de roei van Justitie in zyn poot, daar Dares, al biddende, geknield voor leit, die van de Beer, met koorden om zyn hals gebonden, vast gehouden word; aan de linker zy zit de Zim op een blok, en schryft als Sekretaris.

Tweede vertooning.

In 't midden van 't Tooneel, dat een Landschap verbeeld, is een put, waar boven een galg staat, waar aan de Beer, op een Leer staande, Dares hangt.

DARES, *terwyl hy opgeknoopt word.*
OCh! is 'er geen gena, flus danste je met my?
Nu worg je my: de Beul is niet zo wreed als gy.

FILLIDA, TISBE.

FILLIDA.
Kom, willen wy gaan zien hoe dat hy hem mag houwen,
En hoe het hem nu smaakt met galg en strop te trouwen?

TISBE.
Zie! ginder hangt hy als een poortklok van de wind.
Gaan wy wat nader by hoe gaat het al, myn vrind?
Hoe na kunt gy het al met deze Juffrouw stellen?
Hoe staat die vrouw u aan?

DARES *al hangende*,
Hoe moog je my zo kwellen?
'K ben dood, en 'k zie jou niet.

TISBE.
Hoe spreeken dooden dan?

DARES.
Laat dooden rusten, o gy duivelsche gespan.

FILLIDA.
O hy blyft even boos, laat maar die kerel hangen;
De beul kwam niet genoeg zyn gorgel toe te prangen;
Hy spreekt noch daar hy hangt; maar Tisbe, 't is begut
Een Edelman, want zie de vent heeft galg en put.

TISBE.
Het geen hy lyd komt my tot medely verwekken,
Ik zal van onderen hem by de beenen trekken,
Op dat hy sterft, en haast verlost word van zyn pyn.

Het been daar zy aan trekt blyft in haar hand, dat zy van schrik in de put laat vallen.

De drommel Fillida, wat droeskop zal dit zyn!
Zyn been blyft in myn hand.

FILLIDA.
Hy is beschaamt voor 't hangen,
En daarom kort hy af.

TISBE.
De schrik heeft my bevangen,
Armidaas Toverkunst speelt met dit doode lyf.
Zy wil ons loopen doen.

FILLIDA.
Dat is van haar bedryf.

TISBE.
Zie daar, daar valt een arm, dat zal hier wonder daagen.

FILLIDA.
Armida zoekt ons zo wat schrik op 't lyf te jaagen.

TISBE.
Daar valt zyn andere arm.

FILLIDA.
En daar valt noch een been.

TISBE.
Ik vlucht.

FILLIDA.
Vertoef.

TISBE.
Neen, neen, hy komt licht heel beneên.

FILLIDA.
Zo 't hooft beneden komt dan gaan ik met u loopen;
't Zal nu niet noodig zyn hem van de galg te knoopen.

TISBE.
Daar valt het hooft nu ook! blyft gy, 'k zal heenen gaan.

FILLIDA.
O neen, ik volg u na.

binnen.

DARES ***Schielyk uit de put spring ende.***
O vlucht niet, blyft vry staan.
'k Zal u geen zeer doen schoon gy my het op doen knoopen,
Blyft staan, 'k zal u in 't minst niet byten, wilt niet loopen.
Loopt als je loopen wilt ook aan de galg als ik.
Wat was ik daar terstond in een benauwde strik,
Ik zweer u, dat ik in die Vierschaar heb staan zweeten;
Ik zal dat vonnis van die Beesten nooit vergeeten,
En wat ik zei of niet daar was geen troost noch heul.
De Leeuw was President, en Monsieur Beer, de Beul,
En de Aap Snottaris, o 't zyn wonderly ke Raden!
En ik was Reintje. 'k riep genaade, ei, geef genaade,
Maar die vervloekte Beer die bruide met my heên,
Hy was voor schreyen blind, en doof voor myn gebeên,
En maakte my al vast. waar mag myn Meester steeken!
Zo ik hem voor myn dood maar eenmaal kom te spreeken,
Ik zweer u, dat ik hem wat wonders zeggen zal.
Ik ga hem zoeken, want in dit betooverd dal
Vertrouw ik dat hy ook is iewers vast gebonden,
Mits hy noch in zyn Tent noch 't leger werd gevonden.

Van binnen wort gezucht.

Wat zal dat wezen? ach, wat yssely ker stem;
Daar heeft de schelmsche Beer alweer een in de klem,
Waar mee hy bezig is om aan de galg te knoopen.
't Zal best zyn dat ik, eer hy my hier ruikt, ga loopen,
En zoek myn Meester tot dat ik hem vind, wel aan,
Eer ik door Tovery hier word een Baviaan.

Binnen.

CLEANDRA ***aan een rots geboeit.***
Is d'Hemel, opgepronkt met zo veel waakende oogen,
Verblind in myn verdriet? of heeft hy geen medoogen,
Die zo medogend is, in myn ellende en smart?
Of is hy in myn druk en leed zo zeer verhart
Als deez' verharde rots? wiens steen ik noch zal breeken
Door pekeltraanen die steets uyt myn oogen leeken.

Maar, neen, hy ziet my niet, door dien dat zyn gezicht,
De starren duister zyn voor Phebus helder licht.
Mits dat een kleine glans by een zo grooten luister,
Hoe hel het wezen mag, door zulk een licht word duister.
En schoon dat in de nacht zyn oogen helder zyn,
Zo ziet hy evenwel myn leet niet, noch myn pyn,
Door dien zyn hoogte tot deez' laagte niet kan daalen.
Wat wacht ik dan van uwe of helle of duistre straalen
Verlichting? daar gy my niet ziet, of zien en kond.
Zo kom ik dan tot u om troost in myne wond
Versteende rots! die my in yzers harde prangen
Aan uwe steegheid houd onnozelyk gevangen.
Ik bid u laat myn gaan, 't is al om niet geschreid.
'k Beschuldig zonder recht uw onbeweeglykheid,
Mits uw Natuur is onberoerelyk te wezen.
Hier 's niet ontrent dat ik tot mêly kan beleezen.
Al wat ik zie is wreed, en onbeweeglyk, want
De Hemel en de Rots, en d'overstrenge band
Zyn doof voor myn gezucht, de Hemel ziet geduldig
My hechten aan deez' Rots, terwyl ik ben onschuldig
Aan eenig misdaad; en de Rots die houd my staan,
De keten strikt my, die my niet en wil ontslaan.
Wyl ik dan geen van dry door traanen en gebeden,
Noch droeve zuchten kan tot mêly overreden,
En dat 'er geene hoop voor myn verlossing is,
Zo kom dan eeuwge nacht met uwe duysternis,
En rukt my in uw schoot uit dit rampzalig leven,
Wyl ik de zoetheid van myn jeugt moet gaan begeeven.
Vervloekte Toveres, die deze ellende my
Doet voelen door de drift van uwe dwingelandy,
Gy zult uw straf, als gy daar 't minst op denkt, genieten,
En met uw bloed gelyk uw snoode ziel uitgieten.
En gy; o Reinout, die uw trouw dorst schenden, ik,
Verzweer, en vloek u tot de schrikkelykste schrik,
Tot d'alderbangste nood, tot d'uitterste misnoegen,
Tot d'allerwreedste dood, die niemand toe kan voegen;
En ik zoek anders niet tot troost in myn verdriet,
Als dat my stervend oog zo veele vreugd geschied,
Dat het u duizendmaal ziet sterven, en herleeven.
Ei my! ik kan niet meer, myn krachten my begeven.

Kom bleeke dood verlost myn ziel uit deze pyn,
Door dien het lichchaam door geen hulp verlost kan zyn.

Zy zwymt.

SILVAAN, MONTAAN, CLEANDRA, aan de rots.

SILVAAN.
Of gy op bergen stoft Montaan, of op de heuvelen,
Die d'Hemel ryken, daar men in het zoet zou sneuvelen,
Zo zeg ik, dat geen berg, van Phebus oog verbrand,
Genuchten baaren kan zo die niet is beplant
Met boomen en gebloemt.

MONTAAN.
Daar heb ik ook niet tegen;
Maar bosschen die zo dicht met boomen zyn doorregen,
Dat zy den deurgang van de heldre zonneschyn
Beletten, zeg wat vreugd kan in die bosschen zyn?
Mits Phebus vleitig oog de vreugd is van de weereld,
En dat ...

SILVAAN.
Ik bid hou op, zie eens wat ginder dweerelt,
Het schynt een marmer beeld gehecht aan gene rots.

MONTAAN.
Het mogt de Drommel, 'k zie het roeren.

CLEANDRA.
Wreede en trotsch',
En onbeweegbre zult gy my noch langer plaagen?

MONTAAN.
Silvaan het is een man.

SILVAAN.
Hy heeft daar slechte dagen.

CLEANDRA.
Helaas! bedroefde maagd, wat leef ik niet in rouw.

SILVAAN.
Wat hoor ik!

MONTAAN.
Bloed! Silvaan, my dunkt het is een vrouw.

CLEANDRA.
O snoode minnaar!

SILVAAN.
Wel, dat wil hier wonder daagen.

MONTAAN.
Bloed! dat is hier een kans.

CLEANDRA.
Hoort my dan niemand klaagen?
O wreede Hemel! heeft de hel dan heerschappy
Op u, terwyl de kracht van helsche Tovery
Uwe oogen heeft verblind.

MONTAAN.
Kom, laat ons nader treeden.
Silvaan, wat bakkesje!

SILVAAN.
En watte albaste leden!
Wat oogjes! zie Montaan zo zwart gelyk een mol.

MONTAAN.
Had ik dat bakkesje Silvaan nu in myn hol,
Hoe zoetjes zou ik haar in bei myne armen drukken!

SILVAAN.
Myn ziel, van blyschap, schynt te danzen op twee krukken.

MONTAAN.
Maar wie zal van ons tweên, zeg, d'eerste wezen?

SILVAAN.
Ik.

MONTAAN.
Ik lach je leelyk uit.

CLEANDRA.
Alweer een nieuwe schrik!
Ik zie daar Zaters, en ik kan die niet ontvluchten.

MONTAAN.
Ei, ei! wy zullen 't zien.

CLEANDRA.
De wind van al myn zuchten
Verzacht de Hemel niet.

MONTAAN.
Wel zoete Engelin,
Wat maakt gy hier alleen?

SILVAAN.
Ik brand, ik brand van min!

CLEANDRA.
De wreede Armida heeft my aan deez' rots gezwooren

Door snoode tovery.

SILVAAN.
Zo is maar moeit' verlooren,
Dat wy haar trachten om te voeren in ons hol.

MONTAAN.
Men doed dan wat men kan.

CLEANDRA.
O gy vervloekte kol,
Uw snoode boosheid heeft de Zaters hier gezonden,
Op dat myn eer zou zyn door dit gespuis geschonden.

SILVAAN.
Noemt gy ons snood gespuis, die halve Goden zyn?

CLEANDRA.
Vervloekte menschen, die naauw menschen zyt in schyn.

MONTAAN.
O! 't is geen wonder dat men u verzweerd aan rotzen,
Die durft door uwe tong de halve Goden trotzen.

SILVAAN.
Uwe eer, en uwe trots, terwyl gy onsveracht,
Zal door onze achtbaarheid ten onder zyn gebracht.

CLEANDRA.
Verlost my Hemel uit de klauwen van deez Leeuwen.

MONTAAN.
Wel aan.

CLEANDRA.
Help, help, ach! ach!

SILVAAN.
De drommel is dat schreeuwen
Gy hebt een helle strot, maar dat en helpt u niet.
Gy moet ons voorwerp zyn.

CLEANDRA.
Onlydelyk verdriet.
Wyld' Hemel my niet hoort, zo hooren my geen menschen.
Help, help, ach! ach! o smart! o dood!

SILVAAN.
Voldoed ons wenschen.

ACASTUS, CLEANDRA aan de rots, SILVAAN, MONTAAN.

ACASTUS.
Wat is dit voor geroep! dat u de bliksem zeng

Vervloekte Zaters, dat ik 't bloed vol geilheid meng
Met d'aard daar gy op staat.

SILVAAN.
Wie komt ons hier bestooken?
Ik vlucht, 't is hier te heet.

ACASTUS.
Eerst zal ik zyn gewrooken.

MONTAAN.
O voeten, helpt my nu!

CLEANDRA.
Gy halve Goden, wel
Waar is uw Godheid nu?

ACASTUS.
Ik volg u tot de hel.

CLEANDRA.
Goôn! 't is Acastus, die de hemel heeft gezonden
Om my te redden uit de handen van die honden,
Dat onderaards gebroet: 'k zie dat myn ongeluk
De hemel heeft beöogd, die noch in 't end myn druk
In vreugd zal keeren, en myn droefheid in verblyen.
En, schoon ik vast ben, 'k zie een einde van myn lyen.

ACASTUS.
Den eenen Zater heeft zyn snoode ziel gebraakt,
En d'andre is uit myn hand en zyne nood geraakt.

CLEANDRA.
Acastus, kon ik u met myn genegentheden ....

ACASTUS.
Acastus! wel wat's dit? wat word myn ziel bestreden!

CLEANDRA.
Uw deugd omhelzen, maar myn armen zyn te vast.

ACASTUS.
Is 't droom of spookery, Cleandra!

CLEANDRA.
Ach, Acast!

ACASTUS.
Myn Engel, hoe, gy hier? o wonderlyk gewemel!

CLEANDRA.
Helaas! en hier gehecht aan deze rots.

ACASTUS.
O Hemel!

Wat helsche geest heeft u aan deze klip gebracht?
Wie durfde zulks bestaan?

CLEANDRA.
Armidaas Tovermacht
Heeft m' hier doen voeren, en onslaanbaar vast doen maaken,
Wyl zy my heeft gezien in Reinouts liefde blaaken,
Die zy beminde, en om in een volkome rust
Met hem te leven, en haar geile minnelust
Te plegen buiten vrees, heeft zy haar driftigheden
Aan my betoont, en straks haar geesten van beneden
Bevoolen my terstond te voeren van een Rots,
Gelyk gy my hier ziet, waar door de wreede en trotsch'.
In volle weelde zweemt.

ACASTUS.
O ongehoorde zaaken!
Schep moed, myn lief, ik zal terstond uw banden slaaken.

CLEANDRA.
Ik bid u, houd toch op, myn trouwe Acastus laat
Toch af; de slagen die gy op myn boejen slaat,
Gaan my aan 't harte, eilaas! niet dat ik vrees voor sterven,
O neen, maar 'k wenschte wel het leven te beërven,
Zo lang, dat ik deez dienst die gy my hebt gedaan,
Vermits gy hebt myn eer kloekmoedig voor gestaan,
U mogt vergelden; maar, dewyl ik nu myn leven
Zal einden met myn eer, en ik u moet begeven,
Zo wensch ik u veel heil, en zege in uwe min.

ACASTUS.
O doodelyk verdriet! als ik myn Engelin
Door bos en bergen zoek, dan doen ik moeit' verlooren,
En nu ik weder vind myn hart, myn uitverkooren,
Verlies ik haar weêr op den zelven oogenblik.
Vervloekte Toveres, uw wreed heid vol van schrik,
Zal eens de Hemel zyn gerechte wraak verschaffen,
Kunt gy wanneer 't u lust, die u maar hoonen, straffen,
Zo straf my, en verstrik my ook aan deze rots,
Op dat ik met myn lief, uw boosheid zaam en trots
Braverende, uwe macht en dwinglandy mag smaaken,
Of wil haar banden, die my doodlyk knellen, slaken.

CLEANDRA.
Acastus, ach, houd op, gy meerdert maar myn smert.

Ik zie dat ik met recht en reen gepynigt werd.
Ik heb de Hemel in myn droefheid onrechtvaardig,
En wreed gescholden, nu ben ik deez' straffen waardig.
Ik word met deze druk en straffe zo verkracht,
Om dat ik uwe min en trouheid heb veracht.
Verlaat deez snoode, laat haar in haar traanen stikken;
Armida kwam met recht my aan deez rots verstrikken,
Om dat ik als een rots verhard was in uw trouw,
En haatede uwe min.

ACASTUS.
Met druk bestelpte Vrou,
Gy hebt geen kwaad gedaan als gy my niet woud minnen.

CLEANDRA.
Maar ik heb kwaad gedaan, als myn verleide zinnen
Den trouweloozen schelm beminde, en uwe min
Met haat beloonde.

ACASTUS.
Ik bid, myn waardigste Engelin,
Vergroot myn smart niet met uw onschuld te beschulden.
Gy zyt onnozel, en gy moet onnoozel dulden
De snoodheid van een lot, dat Godloos is en wreed;
Maar zyt geduldig, 'k hoop de Hemel zal het leed,
Dat gy onschuldig lyd, wegneemen, en uw traanen,
Die langs uw kaaken als doorluchte paarlen baanen,
Opdroogen, en ik zal in een gely ke nood,
Met u verwachten, of myn leven, of myn dood.

CLEANDRA.
Neen, neen, Acastus spaar om mynent wil uw leven;
Die snoode Toveres, door wraak en moord gedreven,
Zou vol van glory zyn, als zy u om myn nood
Zag lyden, en de dood zag sterven om myn dood.
Om dan geen meerder vreugd die wreede meer te geven,
Zo laat, terwyl ik moet, my sterven, blyf gy leven.
Gy zult van d'Hemel, om de min die gy my toont,
Met een volmaakter min van andren zyn gekroond.

ACASTUS.
Ach, myn Andromeda, ik zie gy my wilt haaten,
Nu uwe min my raad, dat ik u zou verlaaten.
Zo gy hier zyt gesteld, dat u een monsterdier

Verslinden moet, zal ik als Perseus, door het vier
Dat uwe schoonheid heeft in myne ziel ontsteeken
Het dier verslinden, en uw dood manhaftig wreeken:
En zo gy sterven moet, dan zal men my geen tyd
Zien leven, mits ik ben in u myn leven kwyt.

CLEANDRA.
O schrik! ach, wat is dit! Acast de Hemel dondert,
De rots beeft daar ik sta.

ACASTUS.
Myn lief, zyt niet verwondert.
Want aarde en hemel is bewoogen met uw smart.

CLEANDRA.
Neen, neen, hy blyft alleen in myne druk verhard.
'k Zie gins een donkre wolk die herwarts aan komt dry ven,
Die deze gruwlen baart. nu zal men my ontlyven.

ACASTUS.
Wel aan, eer dat gy sterft zult gy gewrooken zyn,
En ik gestorven eer gy raaken zult in pyn.

CLEANDRA.
Ach, 't is Armida, die met Reinout word gedraagen
Langs lucht en wolken heen, helaas! zy doed my klaagen.
Zy zitten op een Draak en koomen herwaarts aan.
Vaar wel Acastus, ach! 't is nu met my gedaan.

ARMIDA en REINOUT zitten op een Draak die door de lucht vliegt, ACASTUS, CLEANDRA, aan een rots.

REINOUT.
Hou op Armida, zy heeft straf genoeg geleeden,
Voor 't geen zy heeft misdaan.

ACASTUS.
Hou stand, hou stand, o wreede!
En overweegt de straf en misdaad in een schaal,
En rechten evenaar, en zie dan of de kwaal
En straf die deze lyd, en gy haar hebt gegeven,
Niet grooter is als 't feit van haar aan u bedreven.
Zyt gy rechtvaardig, toon dat gy barmhertig zyt.
Gy die haar lyden doed, maak ook haar lyden kwyt,
Gy zult meer lof en eer uit haar verlossing haalen,
Als uit haar hechtenis, ik bid u om de straalen

Van uwe Majesteit, om Reinouts trouwe min,
Dat gy haar banden slaakt.

REINOUT.
Myn waardigste En ge
'k Bid met Acastus, toon Cleandra mededoogen,
En wilt zyn droefheid en haar traanen toch beöogen;
Wy zyn gelukkig, ei, maak hen, door ons geluk,
Met ons gelukkig, en verander hunnen druk
In vreugd en blyschap; nu myn lief, laat u bewegen.

ARMIDA.
Wel, om te toonen hoe ik ben tot u genegen,
Myn waarde vriend, maak ik haar van die banden vry,
Mits zy aanvaarden zal Acastus heerschappy.

de boeyens vallen af.

ACASTUS.
Ik zal niet heerschen, maar Cleandra zal gebieden:

ARMIDA.
Wel aan gezwinde Draak wil met ons henen vlieden,
En voerd ons naar het dal daar wy ons minnebrand
In ruimen volle toom.

DARES ***schielyk uit komende.***
'k Wil mee naar zulk een land,
Al zou ik op een nieuw weer aan een galg geraaken.
Wat aan de vreugd belangt, dat zullen wy wel maaken.
Weerstaande Duivel oom, nu hou niet langer stand,
Ei vlieg maar met my heen.

Polinos neemt Dares op, en vliegt met hem weg.

ACASTUS.
Wy naar ons vaderland.

CLEANDRA.
Myn waarde Acastus, ach! wat loon zal ik u geven,
Wyl gy bewaart hebt, door uw trouw, myn eer en leven?
Want ik niet spreeken kan, verwonne door de vreugd,
Des zal ik zwygende bekennen uwe deugd.

ACASTUS.
Kwam u die harde rots met yzre boejens prangen,
Ik zal u in een boei van trouwe liefde vangen,
En houden die zo vast dat geen vervloekt besluit,
Noch snoode Toveres u daar zal rukken uit.

EYNDE.